

 A photograph of Pauk György, an elderly man with white hair, wearing a blue polo shirt and light-colored trousers. He is leaning over a black grand piano, looking towards the camera with a slight smile. The background is a bright, modern interior with large windows.

„A zenétől nem szakadtam el”

**Beszélgetés
Pauk Györggyel**

Pauk György, a Londonban élő, nemzetközi hírű hegedűművész 2007 decemberében, Budapesten búcsúzott el a pódiumtól – itt adta utolsó koncertjét. A tanítással azonban nem hagyott fel: ma is a londoni Királyi Zeneakadémia professzora. Ez év október 26-án ünnepli 75. születésnapját. Ebből az apropóból beszélgettünk vele tanításról, operáról, szólistaságról, családról.

➔ Aradi Péter

Gramofon: Egy három évvel ezelőtti interjújában azt olvastam, nekiáll régen várt és ígért önéletrajza megírásának. Hol tart most ezzel?

Pauk György: Sajnos szinte sehol. Ez nagyon rossz érzés, mert szeretném megírni, de még nem került rá sor. Az első húsz évem már megvan, de hát ez édeskevés.

G.: Mi tartja vissza a folytatástól?

P. Gy.: A lustaság. Pedig a feleségem is, akivel már több mint ötven éve együtt vagyunk, állandóan biztat és piszkál, ám eddig még ez sem bizonyult elég hatásosnak. Pedig most igazán lenne rá időm.

G.: A felesége is magyar, ugye?

P. Gy.: Igen, persze.

G.: De, ha jól tudom, Hollandiában ismerkedtek meg.

P. Gy.: Igen, ott kerültünk össze, barátok révén, immár ötvenkét esztendeje. Az ő segítségével semmire sem mentem volna. Amit elértem, azt annak köszönhetem, hogy ő mindig mellettem állt, és ráadásul fölnevelt két gyönyörű gyereket, miközben én jártam a világot. Ő nagyon okos asszony, így sokszor látott el jó tanácsokkal. Egy művésznek szüksége van arra, hogy valaki mellette álljon, mert ez nagyon nehéz pálya, kell a biztatás és a biztos háttér.

G.: Ő nem zenél?

P. Gy.: Gyerekkorában zongorázott, de nem készült zenei pályára. Nagyon fiatalon, tizenhét évesen, 1956-ban eljött Magyarországról. Nem tehetett mást, mert otthon nem volt jövője. Úgynevezett kapitalista családból származik, ezért 1951-ben kitelepítették őket egy kis faluba, és bár 1953-ban visszaengedték, iskolába nem vették fel. Noha egyetlen gyerekük volt, a szülei küldték el, mert belátták, hogy ezzel tesznek jót neki. 1957-ben nekik is sikerült kivándorolniuk, és Hollandiában kötöttek ki.

G.: Említette, hogy ideje éppenséggel lenne most az önéletrajz-írásra. Gondolom, nagy változást hozott az életében, hogy három és fél évvel ezelőtt visszavonult a koncertezéstől.

P. Gy.: Persze, de a zenétől nem szakadtam el. Továbbra is tanítok, amit mindig nagyon szerettem csinálni. Van a londoni zeneakadémián egy úgynevezett performance class-om, hét top növendékkal, akik a világ minden részéből jönnek hozzám.

G.: *Ők mennyi időt töltenek önnél?*

P. Gy.: Attól függ: az undergraduate-ek legalább négy évet, a postgraduate-ek kettőt. Sokszor előfordul, hogy mind a hat évet végigcsinálják nálam. Szeptemberben jön hozzám a talán letehetségesebb magyar hegedűs, Pusker Júlia, aki tavaly részt vett a szombathelyi Bartók-szemináriumon tartott kurzusomon, ott ismertem meg. Ő elsőéves a Zeneakadémián, úgyhogy itt a második évet fogja kezdeni.

G.: *A növendékei között most is túlsúlyban vannak az ázsiaiak?*

P. Gy.: Igen. Most van két japán, két kínai, egy litván, egy kanadai és egy ausztrál. Sajnos nincs köztük angol, és nincs fiú. Csupa lány. De a világban most mindenhol ez jellemző.

G.: *Mi ennek az oka?*

P. Gy.: A fiúk tudják, hogy ebből nagyon nehéz megélni. Nézze meg a zenekarokat: általában a tagok 60-65 százaléka nő.

G.: *Kivéve a Bécsi Filharmonikusokat...*

P. Gy.: Na igen. Meg láttam itt a Cseh Filharmonikusokat – ott alig van nő. Általánosságban azonban igaz, hogy a fiúk közül kevesen akarnak klasszikus zenét tanulni. És ahogy mondtam, angol növendékeim sincs. Sajnos az angol zeneoktatás nem jó.

G.: *Mi a legfőbb baja?*

P. Gy.: Hogy tizennyolc éves kor alatt nem veszik igazán komolyan. Márpedig így a legfontosabb évek vesznek el. A gyerekek délután fél négyig vannak iskolában, úgyhogy nem is nagyon jut idejük gyakorlásra. Ugyanakkor az angolok együttesekben, zenekarokban szenzációsan játszanak. A probléma ott kezdődik, amikor egyedül kell kiállniuk a pódiumra: nincs meg az ehhez szükséges technikai felkészültségük, és hiányzik az egyéniség varázsa.

G.: *A kamarazene viszont egy sajátos formája az együttzenélésnek, amely, mint mondják, nem kevésbé nehéz, mint a szólista szerep.*

P. Gy.: A kettő egészen más. Ha tíz hegedűs egyszerre játszik, akkor – jó esetben – nem lehet őket külön-külön hallani.

G.: *És ha vonósnégyesről beszélünk?*

P. Gy.: Abból van itt néhány nagyon jó. De teljesen más hozzáállást követel, mint a szólista. Gyakran tartok – főleg nyaranta – mesterkurzusokat, amelyekre sokszor jönnek növendékek olyan híres professzoroktól – például Amerikából –, akik vonósnégyessel csináltak karriert. A növendékeik játékán rögtön meghallom, hogy nem szólisták:

Forrás: Pauk György archívuma

A legendás fotón, Zathureczky Edével

másképp játszanak egy darabot, mert hozzá vannak szokva a kvartett játékhoz, ahol alkalmazkodni kell. Ezzel szemben a szólistának mindenki el kell hitetnie, hogy amit játszik, azt csak úgy lehet előadni. Akkor is, ha az rossz – de kell lennie egy egyéniségnek. Én a növendékeimet a szólista pályára próbálom felkészíteni.

G.: *Valaha önnek is volt kvartettje.*

P. Gy.: Így van, még zeneakadémista koromban létrehoztam a Pauk-kvartettet. Nagyon szerettem, és igazán sikeresek voltunk, ám aztán jött egy pont, amikor tanárom, Zathureczky Ede azt mondta, választanom kell: vagy vonósnégyesezni fogok, vagy szólista karriert kezdek.

G.: *Egyértelmű volt, mit fog választani?*

P. Gy.: Teljesen. És persze az is hozzájárult, hogy jött a forradalom, és a kvartettből ketten elmentünk.

G.: *Szólista létére azonban ön is leült időnként triózni vagy kvartettezni.*

P. Gy.: Kamarazene nélkül nem lehet élni. Több mint harminc évig játszottam trióban Frankl Péterrel és Ralph Kirshbaummal. Három szólista állt össze, és egy évben három-négy hetet együtt játszottunk. Egy kvartett viszont még több időt igényel, mint egy szólista: mindennap ugyanúgy kell dolgozni együtt is, mint egy szólistának, aki egyedül gyakorol. A trióval nem volt ilyen probléma. Persze engem mindig mindenfajta zene érdekelt – de különösen az opera.

Forrás: Pauk György archívuma

Lady Diana a Királyi Zeneakadémia díszdoktori címét adományozza a művészeknek

G.: *Miért pont az opera?*

P. Gy.: Gyerekkorom óta az Operában nőttem föl. Hetente háromszor-négyszer jártam oda. Akkor Tóth Aladár volt az igazgató, akinek a felesége, Fischer Annie anyám barátnője volt. Anyám is zongorista volt, és a két lány együtt tanult a Zeneakadémián. Úgyhogy Annie születésem óta ismert. Tóth Aladár azt mondta, bármikor mehetnek az Operába, a páholyba. És én mentem. Gyerekkoromban azt csináltuk, hogy egy-egy operaelőadás után páran együtt hazamentünk, valaki leült a zongorához, és végigénekelte az egész operát. Még ma is emlékszem magyarul néhány operaszövegre. Az opera iránti rajongásom pedig azóta is töretlen. A hegedülés és az opera egyébként szorosan összefügg. Nekem, mint vonósoknak, a legfontosabb a hang.

G.: *Olvastam, hogy a tanításban használja azt a módszert, hogy énekelte a növendékeket.*

P. Gy.: Bizony! De mennyire! Mert az éneklés a legtermészetesebb módja a zene kifejezésének. Az éneklő ember ott fog lélegzetet venni, ahol az természetes. A hegedülésben is ezt kell elsajátítani a frazírozásnál. A másik nagyon fontos elem az éneklésben, amit Kodály tanított: hogy az ember füle ellustul, ha nem gyakorlatoztatja állandóan. Ez nélkülözhetetlen ahhoz, hogy tisztán tudjon énekelni – és tisztán tudjon hegedülni. A növendékeimet próbálok minél többször elküldeni operába, de itt ez elég drága.

G.: *Még egy kapcsolódás az operához: korábban nem tudtam, ezért meglepetéssel olvastam, hogy Polgár László az unokatestvére volt.*

P. Gy.: Igen, a nagypapát Pauknak hívták... Úgyhogy ő a másod-unokatestvérem.

G.: *Tartották a kapcsolatot?*

P. Gy.: Persze, nagyon közel álltunk egymáshoz. Borzalmas tragédia, hogy ilyen fiatalon elment. Három lánya van, az egyik itt tanul Londonban. Szenzációs klarinétos, most végzi az utolsó évét a Royal College-ban. A középső lány nagyszerű zongorista, a harmadik pedig próbálkozott az énekléssel, de az nem sikerült, viszont mindig valahogy a zene közelében mozog. Lacit még nem ismertem, amikor eljöttem Magyarországról, sőt nem is tudtam a rokonságról.

G.: *És mikor derült ki?*

P. Gy.: Amikor tizenhét év után először visszamentem Magyarországra játszani. Bejött hozzám a művészbabába egy nagynéném, Pauk Anna, a híres énektanár, akiről szintén nem tudtam, és bemutatkozott. Rögtön mondta, hogy van egy unokaöccse, közös rokonunk, a Laci, aki énekes. Ez egy másik ága volt a famíliának, talán azért nem ismertem őket. Néhány évvel később találkoztunk Londonban, amikor Laci itt énekelte. Attól kezdve folyamatosan tartottuk a kapcsolatot. Nagyon sokszor hallottam énekelni.

G.: *Most is gyakran jár operába?*

P. Gy.: Nem, mert nagyon válogatós vagyok. Magasra teszem a léceket. Hogy meghallgassam a Rigolettót egy közepes előadásban, az nem érdekel. De ha adódik valami különleges, izgalmas produkció, arra elmegyek. Elmondok egy érdekes esetet. A BBC-ben van egy sok évtizede futó rádióműsor, amelynek Desert Island Discs a címe. Egyszer engem is meghívtak: ki kellett választanom nyolc lemezt, amelyeket magammal vinnék egy lakatlan szigetre. Majdnem mindegyik választásom összefüggött az operával. Közük volt a Kékszakállú Solti vezényletével, akivel nagyon közeli kapcsolatban álltam, meg az Otello első, kórusjelentete, amelyet Carlos Kleiber dirigált. Életem egyik legnagyobb élménye volt itt Londonban a Kleiber-féle Otello a Covent Gardenben. Ilyen zseni, mint Carlos Kleiber, nem volt még. Persze Bach sem maradhatott ki a válogatásból: a Máté-passióból választottam egy részt. Tulajdonképpen mindegyik választásom valamilyen személyes élményhez kapcsolódott. Fischer Iván, akivel az utolsó koncertemet adtam, néhány évvel ezelőtt Londonban dirigált egy csodálatos Così fan tuttét, amely az egyik kedvenc operám, így azt is beválogattam, Iván vezényletével.

G.: *Ha már említette az utolsó koncertet: azt lehet mondani, hogy ön a csúcsra hagyta abba – ami nem mindenkinek sikerül...*

P. Gy.: Így van. Pedig mindenki belülről tudja, mikor jön el az a pont. Ez a zenészekre ugyanúgy vonatkozik, mint a sportolókra. Én például éreztem, hogy az ujjaim már nem engedelmessé válnak úgy, mint korábban. Egy hegedűsnél ez hamarabb bekövetkezik, mint egy zongoristánál. Lelassul a vibrato, bizonytalanabbá válik az intonáció. Nem akarom megvárni, míg más figyelmeztet erre.

G.: *Mikor kezdte ezt érezni? Mennyi idővel az utolsó koncert előtt?*

P. Gy.: Legalább két évvel. Akkor már nagyon lelassultam. De Iván rábeszélte, hogy még muszáj csinálnunk egy Bartókot. Úgy éreztem, azt még jól megoldottam. A Bartók-hegedűverseny, illetve az egész életmű végigkísérte az életemet, úgyhogy ezt méltó befejezésnek tekintem. A három koncertből kettőt a Zeneakadémián, egyet a Művészetek Palotájában tartottunk. Örülök, hogy ott is játszhattam, mert nagyszerű akusztikájú a terem.

G.: *Mit gondol, azzal, hogy a Müpában megnyitása óta a leg-rangosabb zenekarok és szólisták lépnek fel, Budapest jobb pozícióba került a nemzetközi zeneéletben?*

P. Gy.: A zenei élet központja ma is leginkább London, New York és Berlin – Budapest sajnos nincs rajta a térképen. Ennek nem zenei oka van. Az a baj, hogy Magyarországon még mindig nem tudják eladni a dolgokat. A pr, a marketing egy szakma – és ehhez még mindig nem értenek igazán. A Fesztiválenekar tudja, hogyan kell csinálni, nem véletlenül tartják számon őket a legelső zenekarok között. Nincs nap, hogy ne hallanám itt a rádióban egy

felvételüket. Ezzel szemben a Liszt Ferenc Kamarazenekar, amely szintén világszínvonalú volt, soha nem jutott olyan magasra, amit megérdemelt volna, mert nem voltak menedzselve. Hogy mást ne mondjak, nyelvtudás nélkül nehéz boldogulni.

G.: *Amikor ön 1958-ban elment, már beszélt angolul?*

P. Gy.: Igen. Tanultam az iskolában és magánúton is. Egyébként négy-öt nyelven beszélek.

G.: *Milyen nyelveken?*

P. Gy.: Például hollandul. De németül, franciául, és kicsit spanyolul is, mert elég gyakran járunk Spanyolországba, ugyanis ott is van egy házam.

G.: *Azt mondják, a muzikusoknak általában jó a kiejtésük idegen nyelveken, hiszen megvan hozzá a fülük.*

P. Gy.: Amint bebeszélök a telefonba, hogy halló, már tudják, hogy magyar vagyok. Pedig amúgy jól beszélek angolul, és már ötven éve itt élek, de hiába. Húszévesen jöttem el otthonról – akkor már nehéz akcentus nélkül megtanulni.

G.: *Ugye a Sziget utcai iskolába járt? Ma Radnóti Miklós utcának hívják.*

P. Gy.: Igen, mert ott laktunk a Sziget utca és Pozsonyi út sarkán, és ez volt a legközelebbi iskola. Jó néhány volt iskolatársammal mind a mai napig tartom a kapcsolatot. Nem beszélve a Zenegimnáziumról, ahova utána jártam. Egy-két évvel ezelőtt volt az 55. érettségi találkozónk.

G.: *Milyen hangulata volt akkor a Pozsonyi útnak és környékének?*

P. Gy.: Én szerettem. A szüleim, később meg a nagymamám a Szent István parkba vittek focizni, ahol sok korombeli fiúval összebarátkoztam – az egyikük Frankl Péter volt. A futballrajongásom különben máig megmaradt. Nézem a televízióban, és néha a fiam egy-egy meccsre is elvisz. Ő nagy Arsenal-szurkoló.

G.: *Hogyan tudta feldolgozni, hogy a szüleit elveszítette a holokausztban?*

P. Gy.: Nagyon nehezen. Szinte az egész család odaveszett. Csak az anyai nagymamám maradt meg – ő nevelt föl. Azért is volt nehéz elmennem Magyarországról, mert őt hagytam itt. Nem is mertem elmondani neki, hogy többet nem jövök vissza. De aztán még láttuk egymást, mert meglátogattak minket Angliában. Közvetlenül a háború után talán még fel sem fogtam, milyen veszteség ért. Csak később tudatosult bennem. Hosszú évekig kerestem egy apát. Magyarországon ezt a szerepet számomra Zathureczky töltötte be. Később meg Soltit tekintettem „zenei apámnak”. Aztán én lettem apa, elég fiatalon. A „kisfiam” tavasszal volt 49 éves. És már négy unokám van, a legidősebb tizenhat éves. Azt tervezzük, hogy a 75. születésnapomon az egész családot elviszem Velencébe. Most így ünnepe-
lünk. ■

Az utolsó kézjegy elvé

Fotó: Péter Zsuzsa

Bartók Béla pantomimjét, A csodálatos mandarint az eredeti változatban mutatja be Kocsis Zoltán és együttese a szeptemberi évadnyitó koncerten, magyarországi premierként. Cikkünkben a zeneigazgató beszél továbbá Smetanáról, akit jóval többre értékelt, mint Csehországon kívül általában szokás, valamint vendégművészeik kapcsán fejt ki gondolatait a liszti iskoláról, az úgynevezett munkás és produkciós karmesterek előnyeiről és hátrányairól.

Különlegesnek ígérkezik a **Nemzeti Filharmonikusok** évadnyitó koncertje szeptember 25-én: ekkor csendül fel először úgy A csodálatos mandarin, ahogy Bartók Péter rekonstruálta. „Bartók köztudottan nem volt könnyű ember, de tisztelte és gyakran megfogadta a szakemberek véleményét – mondja Kocsis Zoltán. – A Mandarinból nemrég megjelent kotta visszaállítja azt a negyvenvalahány ütemet, amelyet Bartók nyilvánvalóan azért hagyott ki, mert Harangozó Gyula vagy mások meggyőzhették arról, hogy ezeket a jeleneteket le kell rövidíteni. A háború után a pantomim ebben a húzott változatában jelent meg és terjedt el. Mivel nemcsak a koncertközönségnek, hanem a Bartók Új Sorozat számára is eljártsszuk a művet, közvetlenül a Bartók Archívumhoz fordultam, hogy Bartók Péter eredményeitől függetlenül végezzék el az utolsó kézjegy elvére irányuló kutatást. A Bartók Archívum verziója gyakorlatilag megegyezik Bartók Péterével, a különbség mindössze annyi, hogy Bartók Péterében a lámpáról való lekasztás után a Mandarin nem rohan rögtön a lányhoz, hanem még pár mozdulatot mindketten tesznek, mielőtt a végső beteljesülés bekövetkezne. Mi ezeket az ütemeket is megszólaltatjuk, így M. Tóth Gézának négy-öt perccel ki kell bővítenie animációs filmjét, amellyel egyébként korábban már játszottuk a művet. Az évad másik kiemelkedő eseménye Smetana Hazám című ciklusának teljes előadása lesz. Ehhez a produkcióhoz azért ragaszkodtam, mert Smetanát jóval többre értékelem, mint Csehországon kívül általában szokás. Én magam is dirigáltam a Vltaván kívül a sorozat többi darabját, de a tételek közti motivikus összefüggésekre csak a ciklus egészét előadva derül fény. Smetanában olyan hazafias érzelmek dolgoztak, amelyek például Dvořák-ból hiányoztak – talán emiatt tud Dvořák zenéje univerzális lenni. Olyan a párhuzam köztük, mint Bartók és Kodály között. Bartókot, zenei értelemben véve, kompozícióiban, a zenéhez való viszonyában jóval szélesebb látókör jellemezte, mint Kodályt, akit a legmagyarabb zeneszerzőnek tartott. Smetana »nemzetibb« zenét írt, vállalva a provincializmus esetleges ódiáját, de szerintem ő jóval jelentősebb zeneszerző ennél. Libor Pešek számos alkalommal dirigálta a ciklust, novemberben tehát tökéletes, autentikus előadást fogunk hallani a vezényletével.”

Fantasztikus felfedezések

„Szerettünk volna egy új Richard Strauss-operát is bemutatni – folytatja a zeneigazgató –, ám ez idő és pénz hiányában idén nem lehetséges. Így csak a Daphne felújítására futotta, de hosszú távon szeretnénk előadni mind a hét, Magyarországon eddig bemutatatlan Richard Strauss-operát. Azonban nemcsak repertoárbővítésről van szó, hanem a stílusokba való behatolásról is. Mindenevő zenekar vagyunk ugyan, de időről időre meg kell célozni egy-egy stíluskört. A Richard Strauss-féle zenekar-kezelés, hangzás és stílus remekül illik a Nemzeti Filharmonikusokhoz – ha jól tudjuk csinálni, miért ne mélyedjünk el benne?”

Külföldi vendégművészek meghívásáról Kocsis Zoltán elmondja, két karmester-típus létezik: a „munkás karmester”, aki tökéletesen alkalmas arra, hogy bármilyen zenekart „gatyába rázzon” és elindítson a nagyarányú fejlődés útján, illetve a produkciós karmester, aki nem nagyon szeret próbálni, utasításai sztereotípiákra szorítkoznak, amiből olyankor sokat lehet tanulni, de nem foglalkozik a zene alapvető kérdéseivel. Az ilyen karmestereknek olyan zenekarok valók, amelyek szinte karmester nélkül is el tudják játszani a műveket. A Nemzeti Filharmonikusok kezd ilyen zenekar lenni; a próbákon Kocsis Zoltán gyakran hagyja magára az együttest, hogy kívülről figyelje a hangzást. A zeneigazgató úgy látja, túl vannak már azon a perióduson, hogy munkás karmesterekkel dolgozzanak; nyugodtan hívhatnak produkciós karmestereket is. Érdeklődésként Sakari Oramót említi, akinek személyében kiváló produkciós karmestert ismertek meg, ugyanakkor mélyreható munkát is végzett vele a zenekar.

A magyar művekért

„Szólisták terén fantasztikus felfedezéseket tettünk az elmúlt évek-hónapok alatt; ilyen volt például Gyenyisz Kozsukin, aki az Erzsébet Királynő versenyt nyerte meg 2010-ben. Lovro Pogorelich – ő Rahmanyinov c-moll zongoraversenyét játssza velünk 2012 áprilisában – ma már jobb zongorista, mint bátyja, Ivo, akit művészileg bezárkóztatnak látok. Cyprien Katsaris Mendelssohn kevésbé játszott, de látványos és komoly technikai követelményeket támasztó, zeneileg is jelentős g-moll zongoraversenyét szólaltatja meg decemberben. Katsarist egyébként nagyon szeretem, mert a világ egyik legjobb Liszt-játékosaként azon kevesek egyike, akik élő módon képviselik a liszti örökséget. Zongoraoktatás terén Liszt nagy riválisa Theodor Leschetizky volt, de Liszttől kerültek ki nemcsak az igazán nagy zongoravirtuózok, hanem az igazán nagy zenészek is. A liszti zongoratechnika lényege a flexibilitás, tehát azonnal tudni lehet, hogy ha valaki ráteszi a kezét a billentyűkre, az Liszt egyenes ági örököse-e vagy sem. Katsaris zenészségével és technikájával Liszt egyenes ági örökösének tekinthető” – mondja a zeneigazgató.

Kocsis Zoltán együttese a Diótörőt karácsonyi hagyománnyá szeretné tenni, a Novák-féle rendezéssel új dimenziókat adnak a vizuális befogadásnak. Csíky Boldizsár művének októberi bemutatásával nagy adósságot törlesztenek. Nemcsak azért, mert tőle még nem játszottak darabot, hanem azért is, mert régi vágyuk jóval több magyar, illetve határon túli szerző alkotását megszólaltatni. Ha lehetőségük lenne gyarapítani a koncertszámot, többször megszólaltatni műsorokat, illetve a maguk igényei szerint oszthatnák be az évadot, jóval többet tehetnének a magyar zenéért, a kortárs zenéért – véli Kocsis Zoltán. ■

A Nemzeti Filharmonikusok hivatalos honlapja:

www.filharmonikusok.hu

Nemzeti Filharmonikusok
Alapítva 1923

2011-2012

A zene dimenziói végtelenek
Új évad, új felfedezések
Kocsis Zoltánnal és a Nemzeti Filharmonikusokkal

Ferencsik-bérlet
Klempere-bérlet
Próbatermi vendégség – kamarazenei bérlet
Gyermekszemmel – ifjúsági bérlet

Hangversenybérletek már kaphatók az ismert jegyirodáinkban és online: www.filharmonikusok.hu.

Fenntartónk: Nemzeti Erőforrás Minisztérium
NEFM

További támogatóink: **nka**

Világstárok stafétában

A Fesztiválzenekar jövő évadjáról

A Budapesti Fesztiválzenekar (BFZ) számos érdekes műsorral rukkol elő a következő évadban, és több világstárt lát vendégül. Az újítások között talán a legfontosabb a Barokk estek elnevezésű sorozat, amelynek vezetésére az egyik legtekintélyesebb régizeneszt, Reinhard Goebelt sikerült megnyernie Fischer Iván együttesének.

A 2011–2012-es évad forradalmi újdonsága, hogy a BFZ-n belül létrejön egy eredeti barokk hangszereken játszó együttes, és saját sorozatot indít. Bizonyos előzmények eddig is voltak: a bécsi klasszikus szerzők alkotásait rendszeresen natúrtrombitákkal, -kürtökkel, -harsonákkal, korhű üstdobokkal szólaltatta meg a BFZ. A most alakuló együttesben már a vonósok is korabeli hangszereken játszanak; noha ez másfajta technikai hátteret, komoly előtanulmányokat követel, a muzikusok lelkesek, szívesen vesznek részt a Magyarországon egyedülálló kezdeményezésben. A régizenei együttes vezetésére a barokk zene egyik legautentikusabb képviselőjét és tolmácsolóját, Reinhard Goebelt nyerték meg, aki az általa több mint harminc évig vezetett Musica Antiqua Köln együttesrel lett világhírű. Ő vezényli az októberi és az áprilisi estet, ő tanítja be a műveket, sőt szeptemberben a zenekar vonósainak külön előkészítő próbákat tart.

Egy másik újdonság az elsősorban bécsi klasszikusokat megszólaltató, népszerű „Haydn–Mozart Plusz” sorozathoz kapcsolódik. Eddig ennek műsoraikat más-más karmester vezényelte, de a jövő évadtól a sorozat minden koncertjét egyetlen karmester, Takács-Nagy Gábor vezeti, aki egy évtizeden keresztül volt a BFZ koncertmestere, s néhány éve a hegedűt a karmesteri pálcával váltotta fel. Ez jelentős lépés a 2012–2013-es évadtól életbe lépő új struktúrához, amelyben a nagyszerű muzikus tölti be a BFZ első vendégkarmesteri posztját. Eddig ilyen nem létezett a zenekarnál: létrehozásával Takács-Nagy Gábor hangsúlyosan, folyamatosan jelen lesz a Fesztiválzenekar életében.

A jövő évadban is számos világhírű művész játszik majd együtt a zenekarral, és számos izgalmas műsort hallhatunk. Az egyik párosítás szokatlan, hiszen az est első felében Bach 105. kantátája hangzik el – érdekes, de korhű művészi megközelítésben: a kóruszólamokat is a szólolisták éneklék –, a második részben pedig Bruckner Hetedik szimfóniája. „A két mű látszólag távol áll egymástól, de a zene morális tartása, az emelkedettség, az ünnepélyesség közel hozza őket egymáshoz” – mondja a zenekar igazgatója, Körner Tamás. Pinchas Zukerman Beethoven Hegedű-

Foto: Christina Bleier

Reinhard Goebel vezeti a zenekar Barokk estek sorozatát

versenyét játssza Budapesten, majd az együttes nyugat-európai turnéján. A zenekar a műsorokat továbbra is háromszor szólaltatja meg, mindegyik nagy bérletben egyszer. A kivétel Bartók három zongoraversenye, amely három különböző bérletben hangzik el, más-más művész – Várjon Dénes, Fejérvári Zoltán és Jean-Efflam Bavouzet – közreműködésével.

Néhány nemzetközi hírvű muzikus azok közül, akik a következő évadban a zenekarral muzikálnak: Wolfgang Holzmair, Dmitrij Kitajenko, Marek Janowski, David Zinman, Isabelle Faust, Truls Mørk. Az együttes idén is megrendezi a Budapesti Mahler Ünnepet – a kortárs művet ezúttal Orbán György komponálja –, a 2012 februárjában esedékes maratont pedig Mozart életművének szenteli a Művészetek Palotájában. Májusban jelent meg a zenekar Schubert IX. szimfóniájából készült lemeze (kritikánk a 42. oldalon olvasható), de már a Stravinsky-művek és a Petra Langgal előadott Wagner-műsor is kiadásra kész. A 2011-es Mahler Ünnepe után veszik fel Mahler I. szimfóniáját, majd CD készül Bruckner VII. szimfóniájából – ezek a felvételek két év múlva jelennek meg. ■

A zenekar hivatalos honlapja:

www.bfz.hu

**Művészetek
Palotája**
Budapest

Élmény! Minden tekintetben.

www.mupa.hu

MINDEN TEKINTETBEN

2017 II. félév

AUGUSZTUS 26. **LISZTTŐL A RAGTIME-IG** ITTJÉS TAMÁS ÉS A BOHÉM RAGTIME JAZZ BAND

OKTÓBER **LISZT-LÉPÉSEK**

OKTÓBER 8. **BOGÁNYI GERGELY SZÓLÓESTJE**

OKTÓBER 8. **LISZT ARCAI FOTÓKIÁLLÍTÁS**

OKTÓBER 9. **ORGONA-SZTORIK** FASSANG LÁSZLÓ ÉS MÁCSAI PÁL

OKTÓBER 13., 14. **A LISZT-FAKTOR** SZÍNPADI ETÜDÖK KÉT RÉSZBEN

OKTÓBER 16. **CIFRA PALOTA**

OKTÓBER 17. **JAZZVERZIÓK** SZAKCSI LAKATOS BÉLA, OLÁH KÁLMÁN

OKTÓBER 18. **AZ ABBÉ** EGYHÁZI KÓRUSMŰVEK ORGONAKÍSÉRETTTEL

OKTÓBER 19. **CIGÁNYZENÉTŐL A RAPSZÓDIÁKIG**

OKTÓBER 22. **A ZONGORAVERSENYEK** GYENYSZ MACUJEV ZENEKARI ESTJE

NOVEMBER 23. **LISZT ÉS BACH** CHRISTOPH BOSSERT ÉS SZABÓ BALÁZS ORGONAESTJE

DECEMBER 10. **KARÁCSONYI KONCERT** RÁNKI DEZSŐ, KLUKON EDIT, MR GYERMEKKÓRUS

STRATÉGIAI
PARTNEREINK

STRATÉGIAI MÉDIA-
PARTNEREINK

Maestrók Pécssett

A következő évadtól új vezető karmester, Bogányi Tibor irányítja a Pannon Filharmonikusok szakmai munkáját. Ő Pécsen kívül az együttes budapesti sorozatában is többször lesz látható a Művészetek Palotájában, ahol ezúttal is színes és izgalmas műsorokkal lép fel a zenekar. Lesz francia est, hallhatjuk Brahms, Berlioz és Sosztakovics zenekari műveit, Rahmanyinov és Hacsaturján versenyműveit – mindezeket nagynevű hazai és külföldi közreműködők tolmácsolásában.

A magyar származású Bogányi Tibort, a Finnországban élő karmestert generációjának egyik legérdekesebb és legtehetségesebb tagjaként tartják számon. Huszonnyolc évesen a Turkui Filharmonikus Zenekar vezető karmesterévé nevezték ki, 2008-tól a Lappeenranta Városi Zenekar zeneigazgatója és vezető karmestere. A híres, háromévente megrendezésre kerülő nemzeti Lappeenranta Énekverseny zenekarát is ő vezényelte 2010-ben. A fiatal karmester az összes nagy finn zenekart dirigálta már, beleértve a Helsinki Filharmonikusokat, a Finn Rádió Szimfonikus Zenekarát, a Tamperei Filharmonikusokat és a Lahti Szimfonikusokat. Világszerte ismert dirigens, aki szerepelt már többek között az Orchestre National du Capitole de Toulouse-zal, a Koppenhágai Filharmonikusokkal, a Mexikói Állami Zenekarral, a Shanghai Operával, a Szentpétervári Nemzeti Szimfonikus Zenekarral, a MÁV Szimfonikus Zenekarral, a Debreceni Filharmonikusokkal és a Savaria Szimfonikus Zenekarral. Rendkívül széles repertoárral rendelkezik a szimfonikus zenétől a kórusműveken át egészen az operáig és balettig.

Ez a színesség jellemzi a Pannon Filharmonikusok budapesti bérletét is, amelynek négy koncertjéből kettőt vezényel Bogányi Tibor. A 2012. január 20-án rendezendő koncert első felidejében Rahmanyinov talán legismertebb két műve csendül fel: a Vocalise a szerző átiratában, valamint a II. (c-moll) zongoraverseny, utóbbi Tibor fivére, Bogányi Gergely közreműködésével. A második felidőben Sosztakovics X. szimfóniáját hallhatjuk.

Március 2-án két nagyszabású alkotást szólaltat meg a Pannon Filharmonikusok együttese a Bartók Béla Nemzeti Hangversenyteremben. A Hacsaturján 1940-ben keletkezett hegedűversenyéből Jean-Pierre Rampal által 1968-ban átírt D-dúr fuvolaversenyt, amelyet a Claudio Abbado vezette Gustav Mahler Ifjúsági Zenekar, valamint a Müncheneri Filharmonikusok elsőfuvolása, a salzburgi Mozarteum professzora, Michael Martin Kofler szólójával hallhatjuk. Majd Berlioz Fantasztikus szimfóniája csendül fel, a koncertet a Krakkói Filharmonikusok zeneigazgatója, a szom-

Perényi Miklós 2012 májusában lép fel a pécsi együttes budapesti bérletében

bathelyi Bartók Szemináriumon Eötvös Péter mesterkurzusán is részt vett Pawel Przytockki dirigálja. Április 21-én két Brahms-mű keretezi Sosztakovics I. hegedűversenyét, amelyet a fiatal művészgeneráció egyik legkiemelkedőbb tagjának, Baráti Kristófnak a tolmácsolásában élvezhetünk. Brahms Tragikus nyitányát, illetve a koncert második felében elhangzó I. szimfóniát az Armel Operaversenyen megismert litván dirigens, Olari Elts vezényli.

2012. május 11-én francia est ad a Pannon Filharmonikusok együttese. A műsor első részében a 20. század egyik francia mestere, a kilencvenöt éves Henri Dutilleux két alkotása csendül fel, a Danse fantastique, valamint a Tout un monde lointain (Egész távoli világ) című kompozíció. Utóbbi egy csellóverseny, amelyet Perényi Miklós többször adott már elő nagy sikerrel, most is ő szólaltatja meg. A hangversenyt a francia zenekari művészet két csúcsa, Debussy Tengere és Ravel Bolerója zárja. A hangversenyeket magába foglaló Pannon bérlet a Művészetek Palotájában és online, a www.jegymester.hu weboldalon is megvásárolható. ■

A zenekar hivatalos honlapja:

www.pzf.hu

CONCERTO BUDAPEST

**A Concerto
Budapest
nyáron is
szeretettel
várja Önöket!**

KONCERTJEINK:

Június 4. Zene határtalanul

Olasz Intézet

Június 8. KLASSZ Tehetségek Gála

Eötvös 10 Közösségi és Kulturális Színtér

Június 15 CEU Celebration

Nemzeti Színház

Június 17. Zene határtalanul

Kreml Palota, Moszkva

Július 29. Veszprémi fesztivál

Veszprém

További információk a www.concertobudapest.hu holnapon.

„Hivatásunk a hobbink”

Forrás: Savaria Szimfonikus Zenekar

Gyenge Tibor koncertmester és felesége, Mihaela 1993-ban lettek a Savaria Szimfonikus Zenekar tagjai. De miért éppen a szombathelyi együttesnél kötöttek ki, miután áttelepültek Nagyszebenből? És miért jelenti számára a kamarazene az oxigénpalackot? Többek között ezekre a kérdésekre is választ kaptunk.

Gyenge Tibor (a fotón középen) Déván született, az aradi zenei szakközépiskolába járt a hetvenes években, majd a kolozsvári zeneakadémián tanult. A Nagyszebeni Szimfonikus Zenekarban majdnem tíz évig játszott, ebben a városban született két fia, akik ma már a Grazi Zeneakadémia hallgatói. Még kicsik voltak, amikor a család átjött Magyarországra. „Az 1989-es forradalom után csalódottan láttuk, hogy politikailag és gazdaságilag sem jött el az a jobb világ, amit reméltünk – meséli Tibor. – Mindig azt gondoltuk, hogy egy erdélyi magyarnak Erdélyben a helye, mégis úgy döntöttünk, áttelepülünk. Bátyám is aktív muzikus, klarinéttanár, Budapesten élnek, ők 1987-ben jöttek át. Kollégáim, ismerőseim a kolozsvári zeneakadémiáról legtöbbször Budapesten helyezkedtek el, és bátyám is ezt javasolta nekünk. Mi viszont inkább a kisvárosok iránt vonzódtunk, nem akartunk metropoliszban élni. Már az 1980-as években elindult Szombathelyen a híres barokk zenekar, a Capella Savaria, jól ismertem őket, szép lemezgyűjteményemnek becses darabjai az ő lemezeik. Úgy gondoltam, ha ilyen jó zenészek, és a szombathelyi zenekarban tevékenykednek, nem lehet rossz ez a zenekar. Amikor tudomást szereztünk a próbajátékról, ideutaztunk.”

Tibor és felesége, mondhatni, a munkahelyen is „össze vannak zárva”, hiszen Mihaela is az elsőhegedű szólóban játszik, de Tibor ennek csak a jó oldalát látja. „Feleségem is figyel, mindig vannak észrevételei, ő a legkritikusabb

velem szemben – mondja Tibor. – Szerencsések vagyunk, mert a hivatásunk egyben a hobbink is; azonos a hangideálunk a nagyzenekar és az egyéni hegedülés szempontjából is. Határozott elképzelésem van arról, mit és hogyan kell csinálnom, de a kollégáimtól elvárom, hogy visszajelzenek. Jól működik ez az összjáték minden szempontból. Dohnányi Triónkkal, amellyel a zenekar kamarabérletnek keretében is felléptünk, szintén arra törekszem, hogy ne legyen hierarchia, a tagok ne kiskatonaként várják tőlem az utasítást, hanem együtt próbáljuk meg kialakítani az olvasatunkat. A Camerata Pro Musica együttest (képünkön) is én vezetem, 1995 óta működünk, tizenhét lelkes kollégával, szintén a kamarabérleten belül, Vas megye-szerte koncertsorozatot rendeztünk fennállásunk tizenötödik évfordulója alkalmából. A kamarazenélés számomra olyan, mint egy palack oxigén: a zenekarban többen vagyunk egy szólóban, de a kisebb együttesben kerülünk igazán előtérbe. Néha Bécsbe is hívnak: a Spirit of Europe zenekart számos országból érkező koncertmesterek alkotják, velük léptünk fel a rangos Enescu Fesztiválon is.” A jelenlegi tiszteletbeli elnök-karnagy, Vásáry Tamás személyét Gyenge Tibor úgy látja, mint egy régi generáció fantasztikus muzikusát, aki óriási türelemmel ki tudja hozni a zenekarból a legjobbat. „Mágus típus, első közös koncertünkön Beethoven Ötödikjét dirigálta. Hiszek benne, hogy az embernek van aurája, de az a produkció is ezt bizonyította: ott akkora lett Vásáry Tamás aurája, hogy betöltötte a termet. Máiig nem tudtam megszokni a fővárosi és a vidéki zenekarok közötti állandó megkülönböztetést. Azt mondják, hogy a Savaria az egyik legjobb vidéki zenekar. Én jobb szeretek így fogalmazni: a Savaria az ország egyik jó zenekara. Hála Istennek, sok jó zenekara van ennek az országnak.”

A Savaria Szimfonikus Zenekar honlapja:

www.sso.hu

DORÁTI-BÉRLET/A-B-C

Tíz hangverseny (nyolc a Nemzeti Hangversenyteremben, egy az Olasz Intézetben, egy a Budapest Congress & World Trade Center-ben) + bónusz jegy a „Vasárnapi kamarazene” sorozat egyik hangversenyére + 30% kedvezmény a szóló jegyárhoz képest

szeptember 9. péntek * 19h45 Nemzeti Hangversenyterem	Enescu/Orbán/Wolf/Mahler Wolfgang Holzmaier/Fischer Iván
október 13. csütörtök * 19h45 Nemzeti Hangversenyterem	Ljadov/Sosztakovics/Rachmaninov Truls Mørk/ David Zinman
november 3. csütörtök * 19h45 Nemzeti Hangversenyterem	Bartók/Schubert/Csajkovszkij Várjon Dénes/Fischer Iván
november 25/26/27. („A”, „B” és „C”) péntek/szombat/vasárnap * 19h45 Olasz Intézet	Mozart/Haydn Carmel/Szőke/Ács/Duffek Takács-Nagy Gábor
december 23. péntek * 19h45 Budapest Congress & World Trade Center	Karácsonyi titok-koncert Fischer Iván
január 19. csütörtök * 19h45 Nemzeti Hangversenyterem	Messiaen/Ravel/Brahms Dejan Lazić/Fischer Iván
március 10. szombat * 19h45 Nemzeti Hangversenyterem	Bach/Bruckner Wierdl/Schöck/Megyesi/Harvey Fischer Iván
április 12. csütörtök * 19h45 Nemzeti Hangversenyterem	Brahms/Richard Strauss Isabelle Faust/Marek Janowski
május 4. péntek * 19h45 Nemzeti Hangversenyterem	Beethoven/Richard Strauss Pinchas Zukerman/Fischer Iván
május 24. csütörtök * 19h45 Nemzeti Hangversenyterem	Schnittke/Sosztakovics/ Csajkovszkij Julian Rachlin/Dmitrij Kitajenko

Ára: Prémium kategória 86.000 Ft., I. kategória 52.800 Ft., II. kategória 36.800 Ft., III. kategória 28.800 Ft.

REINER-BÉRLET

Nyolc szombat/vasárnap délutáni hangverseny a Nemzeti Hangversenyteremben + bónusz (kilencedik) karácsonyi koncert december 26-án + 25% kedvezmény a szóló jegyárhoz képest

szeptember 11. vasárnap * 15h30 Nemzeti Hangversenyterem	Enescu/Orbán/Wolf/Mahler Wolfgang Holzmaier/Fischer Iván
október 15. szombat * 15h30 Nemzeti Hangversenyterem	Ljadov/Sosztakovics/Rachmaninov Truls Mørk/David Zinman
december 26. hétfő * 15h30 (bónusz) Budapest Congress & World Trade Center	Karácsonyi titok-koncert Fischer Iván
január 22. vasárnap * 15h30 Nemzeti Hangversenyterem	Messiaen/Ravel/Brahms Dejan Lazić/Fischer Iván
február 19. vasárnap * 15h30 Nemzeti Hangversenyterem	Mendelssohn/Brahms Arkagyij Volodosz/Gerard Korsten
március 11. vasárnap * 15h30 Nemzeti Hangversenyterem	Bach/Bruckner Wierdl/Schöck/Megyesi/Harvey Fischer Iván
április 14. szombat * 15h30 Nemzeti Hangversenyterem	Brahms/Richard Strauss Isabelle Faust/Marek Janowski
május 6. vasárnap * 15h30 Nemzeti Hangversenyterem	Beethoven/Richard Strauss Pinchas Zukerman/Fischer Iván
május 26. szombat * 15h30 Nemzeti Hangversenyterem	Schnittke/Sosztakovics/ Csajkovszkij Julian Rachlin/Dmitrij Kitajenko

Ára: Prémium kategória 75.600 Ft., I. kategória 46.200 Ft., II. kategória 32.400 Ft., III. kategória 25.200 Ft.

SOLTI-BÉRLET/A-B-C

Tíz hangverseny (nyolc a Nemzeti Hangversenyteremben, egy az Olasz Intézetben, egy a Budapest Congress & World Trade Center-ben) + bónusz jegy a „Vasárnapi kamarazene” sorozat egyik hangversenyére + 30% kedvezmény a szóló jegyárhoz képest

szeptember 10. szombat * 19h45 Nemzeti Hangversenyterem	Enescu/Orbán/Wolf/Mahler Wolfgang Holzmaier/Fischer Iván
október 14. péntek * 19h45 Nemzeti Hangversenyterem	Ljadov/Sosztakovics/Rachmaninov Truls Mørk/David Zinman
november 4. péntek * 19h45 Nemzeti Hangversenyterem	Bartók/Schubert/Csajkovszkij Jean-Efflam Bavouzet/ Fischer Iván
december 27. kedd * 19h45 Budapest Congress & World Trade Center	Karácsonyi titok-koncert Fischer Iván
január 21. szombat * 19h45 Nemzeti Hangversenyterem	Messiaen/Ravel/Brahms Dejan Lazić/Fischer Iván
február 18. szombat * 19h45 Nemzeti Hangversenyterem	Mendelssohn/Brahms Arkagyij Volodosz/Gerard Korsten
március 12. hétfő * 19h45 Nemzeti Hangversenyterem	Bach/Bruckner Wierdl/Schöck/Megyesi/Harvey Fischer Iván
március 30/31/április 1. („A”, „B” és „C”) péntek/szombat/vasárnap * 19h45 Olasz Intézet	Grieg/Liszt/Haydn Eckhardt/Szabó P./Aviat/Bressan Takács-Nagy Gábor
május 5. szombat * 19h45 Nemzeti Hangversenyterem	Beethoven/Richard Strauss Pinchas Zukerman/Fischer Iván
május 25. péntek * 19h45 Nemzeti Hangversenyterem	Schnittke/Sosztakovics/ Csajkovszkij Julian Rachlin/Dmitrij Kitajenko

Ára: Prémium kategória 86.000 Ft., I. kategória 52.800 Ft., II. kategória 36.800 Ft., III. kategória 28.800 Ft.

SZUPERTRIÓ-BÉRLET

Három hangverseny a Nemzeti Hangversenyteremben + 15% kedvezmény a szóló jegyárhoz képest

november 6. vasárnap * 19h45 Nemzeti Hangversenyterem	Bartók/Schubert/Csajkovszkij Fejérvári Zoltán/Fischer Iván
február 17. péntek * 19h45 Nemzeti Hangversenyterem	Mendelssohn/Brahms Arkagyij Volodosz/Gerard Korsten
április 13. péntek * 19h45 Nemzeti Hangversenyterem	Brahms/Richard Strauss Isabelle Faust/Marek Janowski

Ára: Prémium kategória 32.000 Ft., I. kategória 19.700 Ft., II. kategória 13.800 Ft., III. kategória 10.800 Ft.

A bérletek megvásárolhatók a Fesztiválzenekar titkárságán (III., Lajos u. 48–66/C. tel.: 489-4330), hitelkártyával az interneten (www.bfz.hu és www.jegymester.hu) és az ismert jegyirodákban: Ticket Express, Művészetek Palotája, Rózsavölgyi Zeneműbolt, Culturcomfort Jegyiroda.

„A zenélés nem munka, hanem misszió”

Komoly bajba került a Concerto Budapest: eddigi fenntartója kiáll mögüle, létbizonytalanságát a jelenlegi előadó-művészeti törvény értelmezése, illetve annak végrehajtása tovább erősíti. Ebben a helyzetben fejtette ki véleményét Keller András zeneigazgató, aki úgy véli, a régi típusú szakszervezeti gondolkodásnak nincs helye a művészetben; a munkavégzés alapú előadó-művészeti törvény meggyilkolja a művészetet; a zenész szakma működését jelenleg a művészek kevésbé tudják befolyásolni.

Forrás: Gramofon-archív

Keller András: a kulturális szféra megnyirbálása óriási károkat okoz

„A Concerto Budapest messzemenően méltó arra, hogy a magyar állam kiemelten támogassa. Ezt a jogot az elmúlt években lezajlott gyors ütemű, a zenész szakma nagy része által elismert, a többi zenekarhoz képest legkisebb összegből megvalósított fejlődéssel vívta ki magának – mondja Keller András. – A zenekar hangzása ma kifejezés-gazdagabb, a technikai nívó magasabb, a zenéhez való hozzáállás gyökeresen megváltozott a három évvel ezelőtti állapothoz képest. A rendkívül gyors ütemű fejlődés a teljesítmény alapú munkának köszönhető – nem hiszek az úgynevezett munkáltatói rendszerben. A magas színvonalú művészi produkciónak nem az a feltétele, hogy a művész egy bizonyos munkaórát eltöltsön a munkahelyén, hanem hogy teljesítményorientáltan végezze el feladatát. A szakszervezeti gondolkodásnak nincs helye a művészetben, mert ellentétes a minőséggel. A zenészek is belátják, hogy így jobban tudnak teljesíteni, ráadásul jobban is keresnek. Produkciónként fizetjük őket, így érdekük, hogy jöjjenek (az ő döntésük, hogy játszanak-e vagy sem). A zenében a legfontosabb, hogy azok játsszanak együtt, akik szívesen teszik ezt. A művészetnek a társuláson kell alapulnia, és nem a munkáltatáson. Ez nem munka, hanem misszió: más emberek szellemi és lelki építésére szolgál. Ha tetszik, közel áll az egyházhoz, hiszen lélekápolásról szól; arra szántuk az életünket, hogy adjunk. A munka-

végzés alapú előadó-művészeti törvény meggyilkolja a művészetet, mellesleg ötször annyiba is kerül, mint az általam preferált forma, amelyben a zenészek maguk gondoskodnak a járulékaikról. Az állam jelentős összeget ad a magyarországi művészeti együtteseknek, de nagy részét nem is fordítja rájuk, hiszen visszakapja adók, járulékok formájában. Gazdaságilag és művészileg egyaránt rossz ez a konstrukció. Ide kapcsolódik, hogy Magyarországon bizottságok döntenek arról – erre-arra hivatkozva –, hogy valami értékes-e vagy sem. Sokan úgy alkotnak véleményt, hogy nem is ismerik azt, amiről véleményt mondanak. Azok, akik befolyásolják a szakma működését, távol állnak magától a szakmától. Ez rendkívül súlyos probléma. Mindannyian átérezzük az ország problémáit, de éppen az a kulturális értelmiség, amely jelentősen tudná építeni az országot, reménytelen helyzetbe került, és nem csak a zenészekről beszélek. A mértékadó művészeknek szava kell legyen a kulturális döntésekben! Az, hogy a kormány megnyirbálja a kulturális szférát, hosszú távon is óriási károkat okoz: a művészek kénytelenek lesznek elmenni innen, és ki fog halni valami, ami nélkül nincs haza. Mire a magyar focicsapat világbajnok lesz, addigra nagyon sok világbajnok zenész fogja itthagyni ezt az országot.”

Keller András úgy látja, a koncertélet változatlanul Budapest-centrikus, ellenben szegényes a vidéki, a polgárosodás fokához képest. „Ennél sokkal értékesebb és kulturáltabb ez az ország – mondja. – A vidéki zeneélet gazdagabbá tételében fontos szerepet játszhat a Concerto Budapest, elsősorban a zenekar kötelékébe tartozó kisegyüttesek – jobbnál jobb vonósnégyesek, fúvósegíyüttesek és a fantasztikus összetételű Végh Filharmónia – révén, amelyeknek sajnos még óriási kiaknázatlan művészi tartalékai vannak. A Concerto Budapest bizonyos zenék által megkövetelt hangszínkálán még tudna fejlődni, és itt előttem is állnak feladatok. Ugyanakkor olyan sok mindent csináltam az elmúlt években, hogy több időt szeretnék majd fordítani a kvarttettemre, de nem a zenekari munka kárára. A magyar kamarazenéért sokat kell tenni; úgy érzem, e téren is fontos szerep vár rám.”

A Concerto Budapest hivatalos honlapja:

www.concertobudapest.hu

KONCERT33 – MVM KONCERTEK

Művészetek Palotája, Festetics Palota (Budapest), Bartók Emlékház
2011/2012

A Zongora, A Hegedű, Gödöllői Nemzetközi Hárfaesztivál,
A zongorán túl – Vásáry Tamás bérletsorozata Beethoven, Schubert és Debussy műveiből,
Hangszerek világa gyerekeknek, Junior Prima Díjasok hangversenysorozata

Fazil Say

Grigorij Szokolov

Borisz Berezovszkij

„A Zongora-MVM Koncertek” a Művészetek Palotájában

2011/2012-re a bérletek megrendelhetőek a jakobikoncert@gmail.com e-mail címen.

Borisz Berezovszkij – 2011. december 15. (csütörtök), 19.30, **Ránki Dezső** – 2012. január 17. (kedd), 19.30,
Richard Goode – 2012. február 15. (szerda) 19.30, **Grigorij Szokolov** – 2012. március 14. (szerda), 19.30,
Fazil Say – 2012. április 11. (szerda), 19.30, **Bogányi Gergely** – 2012. április 26. (csütörtök), 19.30

A „Koncert 33” valamennyi hangversenyére 10% kedvezménnyel lehet jegyeket vásárolni,
ha közvetlenül a jakobikoncert@gmail.com e-mail címen rendelik meg jegyeiket.

Látogasson el honlapunkra:

www.jakobikoncert.hu

Koncertek világsztárokkal, kedvezmények a gyerekekkel érkezőknek

Kérjük, jelentkezzen be a fenti e-mail címen, ha szeretne hírlevelet kapni valamennyi „KONCERT 33” hangversenyről.

A hangversenyek közreműködői:

Borisz Berezovszkij, Fazil Say, Richard Goode, Grigorij Szokolov, Ránki Dezső, Bogányi Gergely,
Vásáry Tamás, Farkas Gábor, Borbély László, Lajkó István (zongora), Somlai Petra (fortepiano),
Szabadi Vilmos, Baráti Kristóf, Kelemen Barnabás, Kokas Katalin, Banda Ádám (hegedű),
Emmanuel Ceysson, Anneleen Lenaerts, Vigh Andrea (hárfa), Drahos Béla, Vámosi-Nagy Zsuzsa (fuvola),
Bartók Vonósnégyes, Accord Vonósnégyes, Mandel Quartet, Budapesti Vonósok

A hangversenyek főszponzora:

magyar villamos művek

Támogatók:

NÉPSZABADSÁG
A tájékozottság magabiztossá tesz.

Túl a műfaji határokon

Megnőtt az érdeklődés a Budafoki Dohnányi Zenekar iránt az utóbbi időszakban. Az együttes nyáron, egy különleges turné részeként a világhírű énekes-zeneszerzővel, Stinggel koncertezik. A Symphonicity budapesti előadása június 30-án lesz, a Papp László Sportarénában.

Hollerung Gábor úgy gondolja, azért esett Sting menedzsereinek választása a Budafoki Dohnányi Zenekarra, mert a zenekar fiatalos lendülete és szakmai felkészültsége mellett otthonosan mozog a pop, rock, jazz műfajokban is. „Mindig is szerettük az ilyesmit. A zenekarban már régóta megvan az igény arra, hogy a műfaji határok átlépésével szélesebb közönségréteget érjünk el, ráadásul a zenekar egy részének gyakorlata is van ezekben a műfajokban, ami nem meglepő, hiszen fiatal művészekről van szó” – árulja el a zeneigazgató.

Jól emlékszünk még a sok évvel ezelőtti, diavetítéssel kombinált African Sanctus-előadásra, amelyben a szerző által gyűjtött anyag diaképek formájában értelmezte és vizualizálta a darabot. De nem kevésbé emlékeztetünk a Hollerung Gábor nevéhez fűződő Carmina Burana-előadások, ahol maga a kórus táncolt, vagy Honegger Johanna a máglyán című oratóriuma, amely a mozgást és a látványt ötvözte, de említhetnénk akár félszenfrozott opera-előadásait is. „A cél mindig az, hogy az embereket segítsük a zene nem fogalmi, hanem elementáris befogadásában – folytatja Hollerung. – Ez olyan művekkel, előadásokkal és kombinációkkal különösen sikeres lehet, amelyben a zene más, szintén elementáris kifejezési mechanizmusokkal operáló művészeti műfajokkal kapcsolódik. Például a vizualitás, a mozgás és a zene eredendően erősíthetik az egymás műfajaiban való tájékozódást, mert megtanítják a hallgatót a fogalmi gondolkodástól való elvonatkoztatásra, helyette az adott művészeti ág lényegi elemeit tanítják meg átélni.”

A zenekar crossover-produkcióiról is híres: játszották Binder Károly zongoraversenyét, jazzkomponistákat kértek fel karácsonyi koncertjükre, nemrégiben Illényi Katicával léptek fel, rendszeresen koncerteznek Havasi Balázssal, most pedig Sting szimfonikus turnéjára készülnek. Ugyanakkor a zenekar ismert elkötelezettségéről, amellyel igyekszik a hallgatót beavatni a zenei nyelv titkaiba, megtanítani a zene igazi élményként való megélésére. Felmerül a kérdés, vezet-e út a könnyűzenéből a komolyzenébe? „Önmagában nem – magyarázza a karmester –, viszont észre kell vennünk, hogy az említett műfajoknak van egy kis előnyük a mi komolyzenénkkel szemben: tudniillik

Honegger Johanna a máglyán című oratóriuma: elementáris élmény vizualizálva

Forrás: Budafoki Dohnányi Zenekar

sokkal népszerűbbek, aminek a titka a közönség ezekkel a műfajokkal való jobb azonosulási képessége. Ezen azonosulási képesség örvén igyekszünk őket közelebb hozni az ugyanolyan eszközökkel operáló, csak bonyolultabb mechanizmusokkal működő komolyzenéhez.”

A nyár folyamán a zenekar több, műfaji határokat átlépő produkcióban is részt vesz. Így például a Budapesti Nyári Fesztiválon, majd a grazi Kórus-világbajnokságon vetítésel egybekötött filmzene-koncertet ad, a Szegedi Kortárs Balettel és a Budapesti Akadémiai Kórustársasággal közösen pedig Orff Carmina Buranáját szólaltatja meg a Margitszigeti Szabadtéri Színpadon. Természetesen hatalmas lelkesedéssel készülnek Sting Symphonicity turnéjának grazi és budapesti koncertjére, amelyen a koreográfiából, a színpadi játékból is kiveszik majd a részüket. A huszadik, jubileumi Zempléni Fesztivál elmaradhatatlan közreműködője a zenekar, a már hagyományosnak számító szimfonikus koncertek mellett idén a Dohnányi Zenekar különböző kamaraegyüttesei is színesítik a fesztivál programját. A nyár zárásaként Svájcba látogatnak, ahol évek óta a Sion Valais Nemzetközi Zenei Fesztivál rezidens zenekaraként lépnek színpadra. Nagy megtiszteltetésnek érzik azt a kiemelkedő jelentőségű meghívást, amelyet Budafok testvérvárosától, Bonntól kaptak, itt októberben a német újraegyesítés hivatalos állami ünnepén adnak koncertet. ■

A Budafoki Dohnányi Zenekar honlapja:

www.bdz.hu

Tihanyi Zenei Napok

Forrás: Starlet Music Management

Idén nyáron újabb színfolttal gazdagodik a magyar komolyzenei élet: július 11. és 17. között, hagyományteremtő szándékkal rendeznek Tihanyban egyhetes, mesterkurzussal egybekötött zenei tábort. A kezdeményezés három olyan muzsikus nevéhez kötődik, akik fiatalok ugyan, de az elmúlt időszakban meghatározó sikereket értek el a hazai és a nemzetközi színtéren is.

Bársony Péter brácsa-, Baráti Kristóf hegedű-, valamint Várdai István gordonkaművész (képünkön) tíz-tíz, egészen fiatal, még a pálya elején járó hegedűsnek, brácsásnak és csellistának szeretné átadni azokat a tapasztalatokat, amelyeket a koncertpódiumon szereztek, illetve nemzetközi hírű mestereiktől kaptak. Az egyéni órákon a kurzus résztvevői szakmai tanácsokat, új szempontokat kapnak a hangszerkezeléshez, gyakorláshoz, felkészüléshez, koncertezéshez. Emellett fontos szerephez jut a kamarazenei munka is, hiszen a mesterkurzus egyik célja éppen az, hogy megerősödjék a fiatalokban az együtt muzsikálás öröme, szeressenek és tudjanak is – még hozzá magas színvonalon – kamarazenélni. A zenészpálya persze ennél jóval többről szól. A kurzus szervezői úgy gondolják, nemcsak szigorúan szakmai tanácsokat kell adni a kezdőknek, hanem érdemes ennél messzebbre menni. Beszélgetni érvényesülésről, lehetőségekről, perspektívákról, hozzáállásról, arról, milyen mentális és lelki tényezőkre van szükség ahhoz, hogy egy zenész hosszú távon is a pályán maradjon. A feszített tempójú egy hetet időnként pihenés és kikapcsolódás is megszakítja, erre biztosíték a helyszín, a Képzőművészeti Egyetem tihanyi művésztelepe. A zenei tábor július 17-én, a Trónörökösök a színen sorozat idei utolsó eseményeként kamarakonzerttel zárul, amelyen a kurzus vezető három művész a „tanulókkal” közösen lép színpadra. ■

További információ:

www.tihanyzeneinapok.hu, www.starlet.hu

Pannon... koncertsorozat

A Pannon Filharmonikusok 4 hangversenyből álló hétvégi bérletsorozata a Művészetek Palotája Bartók Béla Nemzeti Hangversenytermében 2012. tavaszán

2012. január 20., péntek 19.30h Rahmányinov: Vocalise (a szerző zenekari változata) Rahmányinov: II. zongoraverseny (c-moll) Sosztakovics: X. szimfónia (e-moll) Vezényel: Bogányi Tibor Közreműködik: Bogányi Gergely – zongora	2012. március 2., péntek 19.30h Hacsaturján: D-órá fuvoaverseny Berlioz: Fantasztikus szimfónia Vezényel: Pawel Przytocki Közreműködik: Michael Martin Kofler – fuvaló	2011. november 20., péntek 19.30h Dohnányi: Szimfonikus percek Csajkovszkij: Rakóka variációk Csajkovszkij: V. szimfónia (e-moll) Vezényel: Bogányi Tibor Közreműködik: Bogányi Tibor – cselló
2012. április 21., szombat 19.30h Brahms: Tragikus nyitány Sosztakovics: I. hegedűverseny Brahms: I. szimfónia (c-moll) Vezényel: Olari Elts Közreműködik: Baráti Kristóf – hegedű	2012. május 11., péntek 19.30h Dutilleux: Danse fantastique (Fantasztikus tánc) Dutilleux: Tout un monde lointain (Egész távoli világ) – csellóverseny Debussy: A tenger Ravel: Bolero Vezényel: Bogányi Tibor Közreműködik: Perényi Miklós – gordonka	ÚJ BÉRLETESEINK 50%-os kedvezménnyel vásárolhatják meg jegyüket a Bogányi Tibor bemutatkozó hangversenyére, ha e-mailben a jegyfoglalasi@pfz.hu címen vagy levélben a Pannon Filharmonikusok (7622 Pécs, Breuer Marcell sétány 4.) címen regisztrálnak.

BÉRLET- ÉS JEGYVÁSÁRLÁS
Az ÚJ bérletvásárló a 4 alkalmas bérletet 2011. május 25-től megvásárolhatja a Művészetek Palotájában, a Cultur-Comfort jegyirodában, a Ticket Expressz jegyirodában (országosan), az interneten a www.pfz.hu és a www.jegymester.hu weboldalon, valamint az üzemi közönségszervezőknél.

Bérletárak: 15 500 HUF / 13 500 HUF / 10 500 HUF / 7 500 HUF
Jegyárak: 4 990 HUF / 3 990 HUF / 2 990 HUF

Bérleteinkkel és jegyeinkkel kapcsolatban készséggel áll rendelkezésére a Pannon Filharmonikusok budapesti közönségszervezője a Generáció Koncert és Média (Postacím: 1114 Budapest, Kosztolányi Dezső tér 5., E-mail: koncert@generacionkoncert.hu)

További információ:
Pannon Filharmonikusok / Kodály Központ – 7622 Pécs, Breuer Marcell sétány 4.
Jegypénztár: (+36) 72/500-300; Fax: (+36) 72/500-331; jegyfoglalasi@pfz.hu; www.pfz.hu
Műsor- és közreműködő változtatás jogát fenntartjuk!

PANNON
FILHARMONIKUSOK

Herkulesi erőfeszítések

Kovács László 1984-től tölti be a Miskolci Szimfonikus Zenekar művészeti vezetői tisztjét. A zenekar évadközi társulati ülésén ismét bizalmat szavazott a karmesternek, ami jó alkalom a visszatekintésre, a régi-új tervek felidezésére, a változások számbavételére.

Forrás: Miskolci Szimfonikus Zenekar

Patricia Kopatchinskaja Kovács Lászlóval, Bartók Hegedűversenyének előadása után

Visszatekintve a több évtizedes közös munkára a miskolci zenekarral Kovács László elmondta, hogy szakmai szempontból sosem volt szükség radikális irányváltoztatásokra, a zenekar folyamatosan fejlődött. „Olyan színvonalú koncerteket tuduk adni, amelyekért érdemes Miskolcra utazni. Világhírű szólistáink is gyakran mondják, hogy nem csupán udvariaskodnak, amikor méltatják a zenekart. A zenekar teljesítménye tehát korántsem »megszokott«, hanem folyamatosan kiemelkedő, hazai és nemzetközi viszonylatban is. A díjaink, az elismerő kritikák és meghívások, valamint az egyedülálló hangulat a koncertjeinken, mutatják, hogy jó úton, megfelelő irányelvek alapján haladunk” – hangsúlyozta Kovács László.

A Miskolci Szimfonikus Zenekar újraválasztott művészeti vezetője kiemelte, a végéhez közeledő évad során különösen nagy kihívást jelentett a zenekar számára, hogy több „porondon” is helyt kellett állnia. A szólisták közül Patricia Kopatchinskaja hegedűművésznőt említette, aki Bartók Hegedűversenyét lehangzó virtuóz és egyedi módon szólaltatta meg Miskolcon. A művésznő a koncert után elmondta, hogy a zenekarnak köszönheti élete „legsabadabban” eljátszott Bartók-hegedűversenyét, amelynél az együttes rendkívül magas színvonalon telje-

sített. Említhetnénk még a Magyar Televízió 1989-es Nemzetközi Karmesterversenyének győztesét, En Shaót, illetve Vadim Chaimovich-ot, Cristina Parkot is, a teljesség igénye nélkül.

Kovács László szerint a zenekarnak az olykor „herkulesi erőfeszítéseket” igénylő művek mellett – mint amilyen például Liszt h-moll szonátája Weiner Leó átíratában – az is segített a további fejlődésben, hogy olyan zenei kihívásokkal is szembesült, amelyeknél kreativitását és egyéni látásmódját is kamatoztatta. „A Klazz koncertsorozat az idei évadban is izgalmas műsorral várta mindazokat, akik nyitottak a komolyzene és a pop, jazz vagy épp világzene találkozására. A Klazz Brothers – Cuba Percussion, valamint a Bolyki Brothers (akik a darabok hangszerelését is maguk végezték, kifejezetten erre az alkalomra) voltak az idei Klazz vendégei, előadásuk pedig meggyőzte mind a közönséget, mind a zenekart, hogy van értelme folytatni” – nyilatkozta Kovács László

A Miskolci Szimfonikus Zenekar jövő évadjának koncertkínálatában ismét helyet kapnak a zenekar és a közönség számára egyaránt kedves gyerekkoncertek, lesz Klazz Koncert, ezúttal a Hot Jazz Banddel, valamint koncertszerű operaelőadás, külföldi fellépések, neves hazai és külföldi művészek, mint Lilya Zilberstein, Aldo Sisillo, Oliver von Dohnányi, de a kiemelkedő képességű zenekari tagok is lehetőséget kapnak. „Úgy vélem, a zenekari tagok számára fontos ösztönzést jelent, hogy a legjobbaknak egyéni bemutatkozási lehetőséget is biztosítunk. Tavaly módunk nyílt arra, hogy egy új hárfát vásároljunk, amelyen jövőre Halasi Dóra zenészünk szólaltatja meg Albrechtsberger hárfaversenyét, Soós Gábor első koncertmesterünk pedig Mendelssohn e-moll hegedűversenyével lép majd fel.”

Ha már visszanezés, értékelés, joggal merült föl a kérdés, hogy mire a legbüszkébb a Miskolci Szimfonikusok művészeti vezetője. „A legbüszkébb arra lehetek – mondja a dirigens –, hogy a zenekar különleges helyzetekben is képes kiemelkedően teljesíteni. Versenyművek alkalmával professzionálisan idomul a szólistához, operánál figyelmes és rugalmas munkát végez, nyitott a megszokottól eltérő zenei kalandokra is – gondolok itt a Klazzra vagy a gyerekkoncertjeinkre –, és a zenekar kamaraegyüttese is megállják a helyüket. Ez a legfontosabb.” ■

A zenekar hivatalos honlapja:

www.mso.hu

Keresztül-kasul a zenetörténeten

A Filharmónia Budapest nyári fesztiváljai

A komoly műhelymunka mellett a július 11–18. között megrendezendő szombathelyi Nemzetközi Bartók Fesztivál és Szeminárium vonzereje, hogy hangulatos események, koncertek, filmvetítés, kirándulás, szabadtéri programok kapcsolódnak hozzá. A másik jelentős fesztivál, a soproni Régi Zenei Napok június 18. és 25. között más repertoárral, de szintén kiváló művészekkel várja a szakmabeli és laikus érdeklődőket.

➡ Gramofon

Június 18. és 25. között huszonhetedszer elevenednek meg Sopron korhű díszletei között a reneszánsz, barokk és klasszika zenéi, táncai, hangversenyei, báljai. Az idei év különösen örömteli: ősszel elindul a Zeneakadémia régizenei képzése, így a Régi Zenei Napok, amely sokáig az egyetlen nemzetközi szintű régizenei fórum volt Magyarországon, és a zeneakadémiai tanszék ettől az évtől egymást támogathatja. Különleges az idei év amiatt is, hogy a kurzusok közös tematikája a bécsi klasszika lesz. Fertőd–Eszterháza révén a Haydn-játék egyik specialitásunk lehet, amely még számos lehetőséget rejt számunkra. Az idei hegedűkurzus vezetője, Simon Standage is egyetért ezzel: „Csodálatos élmény ugyanabban a teremben koncertezni, ahol Haydn járt. Hiszen Haydn számára ez központi jelentőségű helyszín: itt élte élete nagy részét, ide gondolta el itt írt műveit. Aki itt játszik, közelebb kerül Haydn személyiségéhez is.” Az amerikai régizenei klasszis, Malcolm Bilson szintén visszajáró vendége a fesztiválnak. Idei fortepiano-kurzusa tematikájával az 1760–1820 közötti korszakot jelölte ki, de előadást is tart. Régen felvetődött, hogy a különböző hangszereken folyó párhuzamos kurzusok egymással kapcsolatba kerüljenek, így Simon Standage és Malcolm Bilson idén közös projektet is vezet. Az énekeseket – Nancy Argenta váratlan megbetegedése miatt beugrással – Kolonits Klára irányítja, és természetesen Széll Rita is tart historikus tánckurzust, hiszen a táncok és a hangszeres zene soha nem volt olyan szoros kapcsolatban, mint a reneszánsz és a barokk zenében.

A szombathelyi rendezvény mottója: Bartók – elődök, kortársak, követők. Pauk György, a hegedűkurzus vezetője minden jelentkezőtől elvárja, hogy játsszon egy Bartók-művet. Peskó Zoltán, a karmester kurzus professzora a Liszt-évhez kapcsolódva a Faust-szimfóniát, valamint Bartók Hegedűversenyét és Debussy A tenger című darabját választotta a kurzus anyagául. A párbeszéd jelentősége a Bartók-kutatásban címmel pedig nemzetközi zenetudományi konferenciát rendeznek a világ legrangosabb Bartók-kutatói részvételével. A zongoristákat Eckhardt Gábor és Nagy Péter tanítja. Meláth Andrea vezeti az énekeseket, Kim Kashkashian kamarazenei, a holland Jacques Zoon pedig fuvola mesterkurzust tart. A szombathelyi fesztivál

Forrás: Filharmónia Budapest Kft.

Malcolm Bilson az 1760–1820 közötti korszakot jelölte ki mesterkurzusának témájául

koncertjei a megszokott magas színvonalon és változatossággal várják az odalátogatókat. A nyitókoncerten Ránki Dezső játssza Liszt A-dúr zongoraversenyét, illetve a Faust-szimfónia és Bartók Két kép című kompozíciója is elhangzik. Sárváron Jacques Zoon és Eckhardt Gábor kamarakoncertjére kerül sor, a Képtárban a zene- és a táncművészet ad egymásnak találkát fiatal alkotók művein keresztül, valamint itt muzikál együtt Kim Kashkashian és Nagy Péter. Fábíán Julianna, a 2011. évi Lakatos Ablakos Dezső jazz-ösztöndíjasok egyik nyertese is fellép, a házigazda László Attila gitárművész lesz. A Tihanyi László vezette Intermoduláció Kamaragyüttes – Meláth Andrea (ének) és Bábel Klára (hárfa) – közreműködésével Schönberg, Tihanyi László és Fabio Nieder kompozícióit szólaltatja meg a karmester-kurzus növendékeinek aktív részvételével. A záró hangversenyen pedig a hagyományokhoz híven a karmesterkurzus növendékei vezénylik a Savaria Szimfonikus Zenekart a hegedű kurzus növendékeinek közreműködésével. ■

A fesztiválokról bővebben:

www.filharmoniabp.hu

Szolgálnak és védenek

A Liszt Ferenc Emlékmúzeum és Kutatóközpont

A Liszt-évben kiemelt figyelem irányul a Liszt-kultusz és a Liszt-kutatás magyarországi székhelyére, a Liszt Ferenc Emlékmúzeum és Kutatóközpontra. A Liszt-kutatás feladatairól, adósságairól, a központ szerepéről, múltjáról, jelenlegi helyzetéről és nehézségeiről beszélgetünk Domokos Zsuzsanna igazgatóval.

❖ Várkonyi Tamás

A Liszt Múzeum 1986-ban jött létre, a Zeneakadémiának ekkor sikerült visszavásárolni a Vörösmarty utca és az Andrássy út sarkán álló épületet, amely a budapesti Zeneakadémia épületeként szolgált 1875 és 1907 között, és amelyben tanított Liszt Ferenc, Erkel Ferenc, amelyben tanult Bartók Béla és Dohnányi Ernő. Erkel egykori lakásában ma a Liszt Múzeum és Kutatóközpont igazgatójának irodája található, itt beszélgetünk Domokos Zsuzsannával, aki 2009-ben vette át a vezetői feladatokat az azóta főtanácsosi rangban dolgozó tudományos igazgatótól, Eckhardt Máriától (ő a zeneakadémia rektora megbízásából továbbra is a kutatási feladatok koordinátora). Domokos Zsuzsannától megtudjuk: a központ feladata a Liszt-hagyaték gondozása, a Liszt-kutatás nemzetközi kapcsolatainak ápolása, a kapcsolattartás a világ Liszt-kutatóival. A Vörösmarty utcai épület őrzi a nemzetközi viszonylatban is

az egyik legjelentősebb Liszt-anyagot, az itt kialakított műhely számos nemzetközi hírvé Liszt-kutatónak ad feladatot, igaz, sokkal jobb eredményeket lehetne elérni, ha még több szakembert foglalkoztathatnának. A komoly anyagi gondokkal küszködő Zeneakadémia részlegeként ma különösen nehéz a helyzetük. Még nem sikerült a közgyűjteményeket illető támogatást kapniuk a minisztériumtól, mivel pedig a fenntartó Zeneakadémia csak normatív támogatásban részesül, így saját magának kell kigazdálkodnia a múzeum fenntartására fordítható összeget. Két éve a múzeum és a kutatóközpont valamennyi programja pályázati pénzből valósul meg, noha a Liszt Múzeum jelentős bevételhez jut az évi tizenötezer látogató által fizetett belépődíjak és csoportvezetések révén. (Ez a szám természetesen nem a Liszt-év adatait tükrözi.) Két éve audio guide szolgáltatást is igénybe vehet az idelátogató, nyolc nyelv közül választhat a múzeum kincseivel ismerkedve. A forráshiány természetesen rányomja a bélyegét a kutatásra is. Régióta nem tudnak vásárolni aukciókon, így ha feltűnik egy elveszettnek hitt kézirat vagy más fontos dokumentum, a kutatóközpont csak távoli megfigyelő lehet, ma már a mindennapi működésre kell a pénz.

Kincsek és adósságok

„A budapestin kívül talán Weimar a legfontosabb Liszt-emlékhely – meséli Domokos Zsuzsanna. – Az olaszországi Liszt-kutatást Bolognában fogják össze, de Franciaországban, Ausztriában, Amerikában, Németországban is komoly művelői vannak ennek a területnek. Számos fiatal pályakezdő foglalkozik Liszt életművével vagy annak egy-egy részével. Nemrég Utrechtben jártam, nemzetközi konferencián; jó volt látni, hogy olyan országok is bekapcsolódnak a kutatásba, amelyek korábban nem vették ki a részüket

Liszt dolgozósarka különleges asztali zongorájával

belőle: Törökország, Görögország, Spanyolország. Az egyik fiatal spanyol zongoraművész–zenetörténész például Liszt féléves spanyolországi útjáról írja disszertációját. Az életmű olyan sokrétű és szerzteágazó, hogy még mindig vannak – valószínűleg mindig is lesznek – feltáratlan részei, fehér foltjai. A művek legfrissebb és legteljesebb katalógusa a Grove Lexikon Liszt-szócikkében található, Eckhardt Mária és Rena Charnin Mueller munkája. Ez nem kevesebb, mint hatvanhárom elveszett műről ad számot, többek között egy Reményi Ede számára írt hegedűversenyéről, 1860-ból” – mondja az igazgató.

Könyvek, kották, kuriózumok

A Liszt-hagyaték legbecsesebb darabjai kétségtelenül a szerzői kéziratok. Főleg olyan művekből őriz autográfot a budapesti múzeum, amelyeket Liszt Pesten fejezett be: ilyen a Via crucis orgonapartitúrája, a nagyon szép, orgonakíséretes *Libera me* férfikar, szintén az értékes kéziratok közé tartozik a *Winterreise*-feldolgozás számos tétele, az Eckhardt Mária gondozásában nemrégiben facsimilében megjelent tétel a *Christus oratórium*ból, illetve a *Jeanne d'Arc* a máglyán című dal – a múzeumban őrzött – pianó-harmónium kíséretére készült verziója. Liszt Budapesten őrzött könyvtára a zeneszerző az 1860-as évektől haláláig vásárolt, illetve kapott könyveit foglalja magában, amelyeket postán hozatott weimari, római otthonaiból. Ezek elsősorban egyházzenei munkák, sok közülük a gre-

gorián témájú – némelyikben Liszt jegyzetei fedezhetők fel –, de találhatóak életrajzok, teoretikus művek, esztétikai munkák is.

„A Liszt-kutatás elsődleges feladata a tematikus, átfogó műjegyzék létrehozása, ez jelenti minden kutatás alapját – folytatja Domokos Zsuzsanna. Tartalmazza a legfontosabb információkat a művezetek rövid kottaidézeteivel, a művek keletkezési idejével és helyével, az autográf lelőhelyével, az első kiadás, az átdolgozások adataival, valamint a műhöz kapcsolódó referenciákkal, elsődleges forrásokkal. Liszt esetében ez különösen összetett munkát igényel, és csak nemzetközi összefogással valósítható meg. Ezek az összefogások egyébként jól működnek a Liszt-központok között, példázák ezt a múzeumban évente megrendezett tematikus kiállítások (Liszt és Beethoven, Liszt és Chopin, Liszt és Smetana), jövő év márciusáig látható Liszt és Budapest. Állandó kiállításunk Liszt otthonát ismerteti meg a látogatóval, valamint a múzeum megnyitása óta rendezünk szombat délelőtti matinékat. Szívügyem, hogy a Zeneakadémia tanáraival és fiatal tehetségeivel továbbra is intenzív maradjon a kapcsolatunk. A múzeum színvonalas koncertsorozata, valamint az idén október 21. és 23. között megrendezendő születésnap fesztivál is az ő aktív közreműködésével jön létre, minden tanzsak, a magyar Liszt-játékosok színe-java képviselteti magát.”

A Liszt Emlékmúzeum és Kutatóközpont hivatalos honlapja:
www.lisztmuseum.hu

Zenei műhely az Ötpacsirta utcában

Néhány éve már hírt adtunk a Szabó Ervin Könyvtár Zenei Gyűjteményéről. Most ismét ellátogattunk ide, mert felfigyeltünk arra a dinamikus változásra, amely az eltelt időszakban itt végbement.

➡ Gramofon

Fiatalos lendület jellemzi a rendezvényeket, a gyűjtőkör új területekkel gazdagodott (jazz, musical, filmzene, hangszeres-kolák, szórakoztató zene, világzene, operett), annak a szemléletváltásnak köszönhetően, amelyben nagyobb súlyt kapnak a fiatalok, a kisiskolások, sőt a legkisebbek zenei igényei is. A tudatos – intézményen kívüli – zenére nevelés koncepciója jellemzi a programokat, amelyek minden korosztályt igyekeznek megszólítani. Kedvcsinálónak álljon itt néhány a rendszeres időközönként ismétlődő rendezvények közül, amelyekbe bárki bármikor bekapcsolódhat. Minden hónap utolsó péntekjén közös énekléstől hangos a könyvtár, korhatár nincs, előképzettség nem szükséges. A most induló „Utazás a zene birodalmába” című sorozat az alsó tagozatosoknak szól. Célja a magyar zenének más népek zenéjével való találkozásán keresztül a magyar zene gazdagodásának bemutatása. Az utazás négy „állomásra” tagozódik. Az egyes állomásokon internetes kép- és hanganyag segíti az ismerkedést az adott nép kultúrájával, bemutatva táncaikat, népdalaikat, népviseletüket. Erre a prog-

ramra az iskolai csoportokat folyamatosan várják, előzetes jelentkezés alapján. Június 6-án kerül sor a „Népzenetár” nevű adatbázis bemutatására egy konferencia keretében. Ennek tárgya a népzene szerepe a zenei nevelésben, amelyben az adatbázis oktatási segédeszközként tölthet be fontos szerepet. A tervek szerint június második felében Gulyás Dénessel találkozhatnak a most induló Operabarát Kör tagjai. A szeptemberi összejövetelen Polgár Lászlóra emlékeznek pályatársai. Hagyományosan október 3–9. között rendezik meg a „Könyvtári Napokat”; október 9. „Családi vasárnap”, egyben a „Családi Muzsika Napja” is, amikor egy-egy olyan család mutatkozik be, amelyben még él a családi muzsikálás hagyománya, a család minden tagja játszik valamilyen hangszeren. A Könyvtári Napok eseményei között kap helyet egy rendezvény a Mahler Társaság szervezésében. Az őszi tervek közt szerepel egy megemlékezés a száz éve született Darvas Gábor zenetörténészről, akinek saját szerzeményeiből, átírataiból álló kéziratgyűjteményét a könyvtár őrzi. Minden hónap harmadik csütörtökjén tartja összejövetelét a Jazz Klub, Simon Géza Gábor vezetésével. Június 16-án tölcseres gramofon felvételek lesznek hallhatóak, az október 20-i találkozó témája: Liszt Ferenc hatása a jazzben.

További információ:
www.fszek.hu

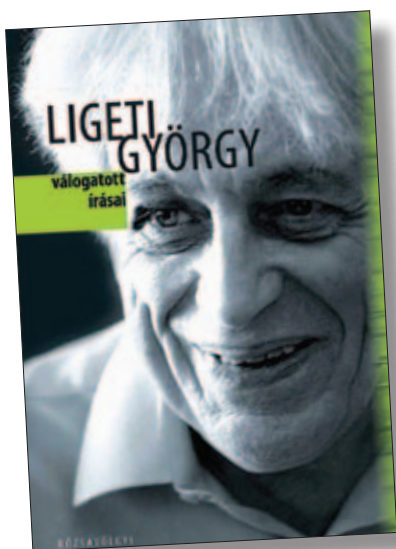
MAGYAR ZENESZERZŐK

**Sorozatszerkesztő: Berlász Melinda
Mágus Kiadó**

Eddig harminchat kötete jelent meg a sorozatnak, amelynek elsődleges célja huszadik századi és kortárs magyar zeneszerzők életét és életművét ismertetni. Ami a külsínt és a terjedelmet illeti, talán túlzás kötetekről beszélni, hiszen inkább füzetekről van szó, ezek azonban lényegre törőek: jellemzik az adott szerző stílusát, közlik életrajzát, életművének fontos darabjait, a műcsoportokra bontott műjegyzéket, valamint válogatott bibliográfiát, esetleg diszkográfiát. A legutóbb megjelent, Bárdos Lajost, Vermesy Pétert, Vidovszky Lászlót bemutató három füzet fekszik előttünk – nem véletlenül ez a három, ugyanis tökéletesen jellemzik a sorozat arculatát, hármas szándékát, kiknek a tevékenységéről is kíván átfogó képet nyújtani. Először is a huszadik század elején, vagy ahhoz közel született generáció tagjairól, másodsorban pedig a mai Magyarországon élő kortárs komponistákról (természetesen átfedés lehetséges). Ezeken kívül olyan zeneszerzőket is bevettek a sorba, akik a magyar zenetörténetben betöltött szerepük révén erre érdemesek. Ami kiemelendő: a legtöbb zeneszerző esetében ebben a sorozatban jelent meg az első önálló monográfia. Így kapott kötetet Lavotta, Bihari, Istvánffy, Mosonyi és Hubay; Kósa György, Dohnányi, Ránki György, Horusitzky, Kadosa és Farkas; Kurtág, Szöllösy, Bozay, Szokolay, Maros Rudolf, Soproni, Sári és Jeney. Drukkolunk, hogy a mai inséges időkben is folytatódjon, gyarapodjon a Magyar zeneszerzők alapkiadása és ismeretterjesztést sikerrel ötvöző sorozata.

LIGETI GYÖRGY VÁLOGATOTT ÍRÁSAI

**Válogatta, szerkesztette és fordította: Kerékfy Márton
Rózsavölgyi és Társa, 480 oldal**

Az Új Magyar Zene Egyesületének köszönhetően Ligeti György jelenléte rendszeresnek mondható a Művészetek Palotájában évente megrendezett születésnapi koncertek révén. Rendszeresnek, de nem folyamatosnak, hiszen az év maradék 364 napján csak elvétve kerül műsorra a 2006-ban elhunyt, korszakos jelentőségű alkotó valamely kompozíciója. Zenei öröksége tehát kampányszerűen ápolatik, egyéb – szintén rendkívüli gazdagságú – szellemi hagyatékának hazai gondozása azonban némi kívánnivalót hagy maga után. Igaz, nem mondhatjuk, hogy az utóbbi időkben nem történtek erre kísérletek: Várnai Péter beszélgetőkönyve 1979-ben jelent meg, Herman Sabbe a beavatottaknak szóló analitikus kötete 1993-ban, a kisebbfajta botrányt kavart interjúkötet Eckhard Roelcke tollából pedig 2005-ben.

Érdekes módon nem a tapasztalt zenetörténészek, hanem a pályakezdő fiatalok közül került ki az, aki magára vállalta, hogy óriásit lendít Ligeti írásainak és rádióelőadásainak hozzáférhetővé tételén. Ezek az írások, akárcsak Bartók esetében, sokrétűek és rendkívül érdekesek-értékesek, legyen szó pályatársakról, elődökről, az új zenéről általában, vagy – és talán ez a legfontosabb – Ligeti saját zenéjéről, az őt ért hatásokról, egyes műveiről. A több mint száz írást tartalmazó munka forrásértékű, Ligeti valamennyi írásának listája egészíti ki, s példás gyorsasággal követi a Monika Lichtenfeld gondozta, kétkötetes Schott-kiadást (2007); abból tartalmazza a releváns opusokat, de olyan írások is helyet kaptak a magyar verzióban, amelyek a németben nem, mert még magyarul jelentek meg, a zeneszerző 1956-os emigrációja előtt. Sőt, érdekes módon, Kerékfy egy Conlon Nancarrow művészetéről szóló, eredetileg németül elmondott beszéddel, valamint egy szintén német nyelvű, Bartók harmóniavilágáról szóló rádióműsor szövegével is kiegészítette a magyar kiadást. Ritka értékes, hasznos és gondos kötet, köszönjük!

MANDEL RÓBERT: KLASSZIKUS ÉS ROMANTIKUS HANGSZERCSDÁK
Kossuth Kiadó, 175 oldal

Az Elektrofon hangszerek és a Magyar népi hangszerek után újabb izgalmas területre vezet minket Mandel Róbert. Ezúttal a bécsi klasszika és a romantika korának különleges instrumentumait mutatja be, a már megszokott módon fantasztikus képanyaggal, szemet gyönyörködtető kivitelezésben, gazdag hivatkozásbázissal. A borítón egy billentyűs hárfá látható, de olvashatunk a kötetben olyan hangszer-hibridekről is, mint a glassichord, a billentyűs gitár, a hárfacitera, a vonós zongora. Találunk olyan instrumentumokat is, amelyek mára kikoptak a használatból, de amelyekre születettek nagy zeneszerzők tollából alkotások. Lira organizzátorára Haydn írt nem egy versenyművet és notturnót; a baryton Esterházy Fényes Miklós kedvelte, s jól is játszott rajta, ezért Haydn ezt a hangszert is foglalkoztatta; a Schubert által halhatatlanná tett arpeggione szintén látható, ahogyan az üvegharmonika is, amelyre Mozart írta híres Adagióját. Helyet kapott a Mozart Rekviemjéből ismert, de ma már legtöbbször klarinétokkal pótoltt basszetzkürt is. Mindegyik hangszerről csak annyi információ olvasható, amennyi egy ülésben kényelmesen befogadható. A világ nagy hangszermúzeumaiból szerzett gyönyörű illusztrációkkal kellemes lapozgatnivalót jelent a kötet.

Várkonyi Tamás

JELMAGYARÁZAT A KRITIKAI ROVATHOZ

★★★★★	Remekmű	<p>A jazz- és világzenei rovatokban az értékelések fél pontokat is tartalmazhatnak.</p>
●●●●●	Kiváló	
●●●●○	Jó	
●●●○●	Átlagos	
●●○●●	Elfogadható	
●○○○○	Gyenge	

**Művészetek
Palotája**
Budapest

Élmény! Minden tekintetben.

www.mupa.hu

2011. szeptember 27., 19.30 • BBNH

MARCELLO GIORDANI ÉS KOMLÓSI ILDIKÓ ÁRIAESTJE

Közreműködik: Miskolci Szimfonikus Zenekar • Vezényel: Marco Balderi

2011. október 11., 19.30 • BBNH

CECILIA BARTOLI: SACRIFICIUM

Közreműködik: Il Giardino Armonico • Vezényel: Giovanni Antonini

La femme

2011. november 13., 19.00 • BBNH

A CÍMSZEREPEBEN: EDITA GRUBEROVA DONIZETTI: LUCREZIA BORGIA

fidelio

2011. december 18., 19.30 • BBNH

MATTHIAS GOERNE BACH-ESTJE

Közreműködik: Bázeli Kamarazenekar

STRATÉGIAI
PARTNEREINK

STRATÉGIAI MÉDIA-
PARTNEREINK

Jegyek kaphatók a Múpa jegypénztáiraiban (1095 Budapest, Komor Marcell u. 1., tel.: 555-3300 és 1061 Budapest, Andrásy út 28., tel.: 555-3310), valamint az ismert jegypénztárakban.
Online jegyvásárlás: www.mupa.hu • A Múpa szakmai támogatója a Liszt Akadémia.
ISO 9001:2000

 BUDAFOKI
DOHNÁNYI
ZENEKAR
www.bdz.hu

Sting a Dohnányi Zenekart választotta. Válasszon Ön is minket!

Zene-Kép bérlet

Négy multimédiás előadás a Művészetek Palotájában

Teremtés

Filmzenék

Újvilág szimfónia

Smetana

Carmina Burana

Wagner

African Sanctus

További bérleteink műsorai és időpontjai megtalálhatóak a www.bdz.hu weboldalon.

SCHUBERT: IX. SZIMFÓNIA

Budapesti Fesztiválzenekar

Karmester: Fischer Iván ●●●●●

Mindig érdekes összehasonlításokra ad alapot, ha egy zenekar két ízben készít hangfelvételt ugyanarról a műről. Esetünkben ez történt Schubert vitatott sorszámú remekművével, amelyet a Művészetek Palotájában 2010 júniusában készült többcsatornás SACD-felvételen Fischer Iván és a Fesztiválzenekar másodszer vett korongra. Az első verzió még a zenekar hőskorában, 1984-ben készült LP (a Hungaroton egyik nagy dobása volt az élő koncertfelvételek rögzítése és kiadása). Ha a közhelyek szintjén és félmondatnyi terjedelemmel maradvá próbálnánk összehasonlítani a régi és az új felvételt, akkor előbbire az energikus, dinamikus, kontrasztgazdag, utóbbira az architektonikus, mives, historizáló jelzőket éreznük a legtalálóbobbaknak. Már a bevezető varázslatos kúrta szólójában megragad a natúr kúrta hangszíne, amelyhez a későbbiekben további, korabeli használatú fúvósok (többek között a C-klarinét és a keskeny tölcéses harsona) finom, tökéletesre csiszolt szóli csatlakoznak. A karmester úgy mutatja fel a zenei építmény nagyszabású formai egységeit, ahogy egy kamera váltogatja a közeli részletet és távoli totált, virtuózan bánva a vakító fény és az árnyék keltette hatásokkal. Minden ezt szolgálja, a főszereplőknek kijáró fényben fürdő fúvósszólók, a tökéletesen hajlékony, mégis törekeny vonalú hegedűhangzás, a testesen rugalmas basszusok és mindezzel együtt a ritmikus elemek finom túlsúlya. Valahogy az időtlenség hatását kelti ez a részletekre a végletekig figyelő előadói koncepció. Ami egy „mennyei hosszúságának” (Schumann szeretetteljes jelzője) aposztrofált zene esetében a befejelekezés örömet jelenti. A szimfónia kiegészítéseként megszólaló Öt német tánc bécsies üde vonóshangzással, szép szólókkal, megkapó hangulatú pillanatok sora.

Gyenge Enikő

Channel Classics – Karsay és Társa
CCS SA 31111

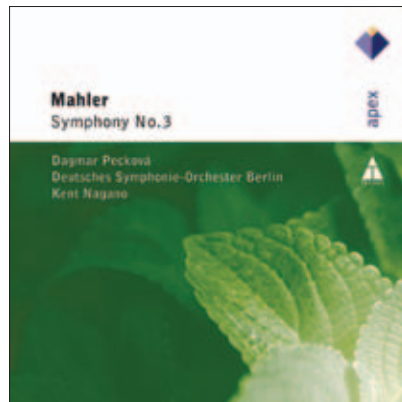
SCHUBERT: DALOK

Matthias Goerne – ének

Alexander Schmalz – zongora ●●●●●

A halál bécsies. Így, ezzel a kísérőfuzeti tételmondattal folytatódik Matthias Goerne Schubert-hanglemezciklusa. Mégsem az utolsó év komor, másféle, végső letisztultságot mutató dalai sorjáznak, hanem egy újabb válogatás a múltkori duplaalbum után. Nem egyértelmű, valamiféle horizontális szűrésű összkiadás bontakozik-e itt, negyven évvel Fischer-Dieskau és Gerald Moore lemeztörténeti jelentőségű sorozata után. És igaz: legalább annyi érv szól mellette, mint ellene, ám a közösen megtett út – értsd: kamarazene – miatt lényegesebbnek érezném azonos zongorakísérő választását, mint folyton új partnerekben kutatni inspirációt után. Eschenbach és a veterán Helmut Deutsch után a harmadik kiadvány Alexander Schmalz játékát hozza – sajnos. (A Nacht und Träume éteri állóképével indítanak, amely vizsgadarabja lehetne a moccanatlanságot finom hangsúlyokkal mégis értelmező zongoristáknak: Schmalznál csak az előbbi van jelen.) A nagy ciklusdalok nélkül is bő ötszáz opusból válogatni édenkert bőségzavar – sok telitalálat közül magam egyet mégis kihagytam volna: a Hölty-vers, a Die Mainacht annyival extatikusabb életre kel Brahmsnál, hogy bármily érző inonálja is az ismert sorokat Goerne, a késői megzenésítésnek csak halvány előképe marad a schuberti. Goerne torkában két énekes lakik: a világos, tenorális lírikus, és néha kibukkan-kidörren onnan az operai méretű, sötét-nemes basszbariton. Mindkettő létjogosult, idővel megszokható szimbiózisuk – az album nagy dalában, a szimfonikus méretű és erejű Totengräbers Heimweh-ben domborodik ki legplasztikusabban a hangfaji-intonálási véglet igénye. Csak az a szőrös levegősség ne lenne, amely néhány alkalommal mozdítja ki a hallgatót áhítárból. Hogy aztán a következő pillanat visszategye, és eliziumi tájakon hagyja. *Ókovács Szilveszter*

Harmonia Mundi – Karsay és Társa
HMC 902063

MAHLER: III. SZIMFÓNIA

Deutsches Symphonie-Orchester

Karmester: Kent Nagano ●●●●○

Kent Nagano 1999-es koncertfelvételét annak idején lelkesen fogadta a kritika. Majd' mindenki egyetértett abban, hogy a kisebbik berlini zenekar hangzása ezen a lemezen állja az összehasonlítást a Filharmonikusokkal. A karmesteri interpretáció pedig a legnagyobbakhoz mérhető. Az igazán lelkesek még azt is megkockáztatták, hogy Nagano előadása a III. szimfónia ajánlott felvételei közé fog tartozni. Azt hiszem, nem tévedtek. A kifejezetten rajzos, dallamközpontú előadásmódot, a nagyszerűen beállított dinamikai csúcspontot ma is élvezet hallgatni, s a CD hangfelvétel-technikai szempontból is frissnek hat. Ami az előadás „lelkét” illeti, Nagano természetesen gesztusokkal vázolja fel a szimfónia kozmikus dimenzióját, vezénylése révén nemcsak a hangzás, hanem a forma is könnyen áttekinthető.

A lemezkidő bő évtizede szerencsésnek mondható szerződést kötött az amerikai dirigenssel, a kontraktusnak éppen ez a lemez volt az első kézbe vehető eredménye. Érthető, ha újra kiadja, más kérdés, hogy egy ilyen nagyszabású, komplikált és vokális tételeket is tartalmazó mű esetében van-e értelme az „olcsó” kiadásnak. Vajon a kétlemez kiadvány nem veszít-e túl sokat azzal, hogy csak egyetlen, 120x120 mm méretű lapocskával jelenik meg, melyre épphogy az előadók neve és a tételcíme kerülnek fel. szöveg vagy műismertető tanulmány már nem fér el rajta. Persze a vokális tételek szövegei ma már egy kattintással elérhetőek.

Az előadás kiemelkedő pillanata a negyedik tétel. A Misterioso hangvétel kivitele példaszzerű. Dagmar Pecková éneke ideális, a vonósok tébolyítóan édes hangja mámorító. Az ember ellenállhatatlan vágyat érez, hogy ne csak egy régebbi lemezének kísérőfüzetét keresse elő, leveszi a polcra Nietzsche Zarathustráját. *Molnár Szabolcs*

Warner Classics & Jazz – Magneoton
2564 68161-7

NEW ORLEANS SWING 2011

2011. augusztus 26., 19.30 • FSZ

LISZTTŐL A RAGTIME-IG
Ittzés Tamás és a Bohém Ragtime Jazz Band

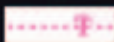
2011. augusztus 27., 19.30 • FSZ

A JAZZ STEPS ÉS JANICE HARRINGTON (USA)

2011. augusztus 28., 19.30 • FSZ

LOUIS ARMSTRONG REVIVAL BAND (D)

STRATÉGIAI
PARTNEREINK

STRATÉGIAI MÉDIA-
PARTNEREINK

Jegyek kaphatók a Múpa jegypénztáraitól (1095 Budapest, Komor Marcell u. 1., tel.: 555-3300 és 1061 Budapest, Andrásy út 28., tel.: 555-3310), valamint az ismert jegypénztárakban.
Online jegyvásárlás: www.mupa.hu • A Múpa szakmai támogatója a Liszt Akadémia.
ISO 9001:2000

**MAHLER:
ZENEKARI DALOK**
Dietrich Henschel –
ének; Hallé Zenekar
Karm.: Kent Nagano

Henschel tenorba hajló baritonja erős, egyenes, főképp magasan szép. Jó arányú a kifejezés erőteljessége és az éneklés szépsége. Ez Mahlernél különösen fontos. A szenvedést, a fájdalmat nem bagatellizáló, hanem mélységében megvilágító iróniát úgy jeleníti meg, hogy nem válik túlzóvá – amire van példa nagynevű előadókkal is A fiú csodakürtje esetében. Az expresszivitás nem jár együtt a zene szépségének csorbulásával. A lemezen hallható hat dal előadása példás. Ugyancsak remek a Gyermekegyzsdalok interpretációja: strukturáltság, plaszticitás, nem szenvedő előadasmód jellemzi. A Gyermekegyzsdalok nem a Halál és megdicsőülés partitúrájának irányába mutat, hanem Mahler extrovertáltabb dalaihoz áll közel. Nagano jó Mahler-dirigens, dinamikus peregnek az események, megelenedik a színes partitúra. *Zay Balázs*

Warner C. & J. – Magneoton
2564-67538-9

**LISZT, SMETANA
MŰVEI**
Trio Wanderer

A kamarazene Liszt életművének minden bizonyítással egyike legkevésbé ismert és kultivált területe, igaz, többnyire átiratokot foglal magában. Rögtön az első mű, a svájci záródokét 1850 körül kiforgatott márványtömbje, az Obermann völgye Tristia alcímmel ellátott kései átirata kiérlelt olvasatban szegzeget székhez. Az Elfelejtett románc is ebbe a hangulatkörbe illeszkedik, sőt a Smetana-triót közrefogó másik három Liszt-mű is: a két Elégia és a hátborgongató Gyászgondola cselló-zongora-változata is. Sőt: maga a g-moll Smetana-trió is, amelyet a szerző legidősebb lánya elvesztése felett érzett gyászában írt. Kocsis Zoltán néhány oldallal korábban Smetanáról mondott védőbeszédét figyelembe véve valóban izgalmas zene ez, de Liszt mellett mégsem olyan jelentős. Viszont szerethető. A Trio Wanderer tesz róla, hogy az legyen. *VT*

Harmonia Mundi – Karsay és Társa
HMC 902060

SCHREKER MŰVEI
Karm.: Pedro Halffter

A szecesszió zenéjét három-négy évtizede kezdi fokozatosan felfedezni az utókor. A – ma már úgy tetszik – Debussyék és Schönbergék árnyékában működött, de a korban óriási tekintéllyel büszkélkedhető szerzők közé tartozott Franz Schreker is, akinek későbbi mellőzöttségét a náci Németország feketelistája alapozta meg. Az 1910-ben befejezett Távoli hang opera egzotikus Nachtstückje, az 1916-os Kamaraszimfónia, az 1904-es Fantasztikus nyitány ezer színben pompázik a figyelmet izgalmas repertoárral és magas színvonalal ki-követelő Gran Canaria-i Filharmonikusok arányokkal nagyszerűen bánó előadásában. Schreker zenekarkezelése bámulatra méltóan virtuóz, a hangszerelés látszólag végtelen lehetőségei még akkor is lekötik a hallgatókat, amikor a zenei anyag kevésbé izgalmas. *VT*

Warner C. & J. – Magneoton
2564 68349-8

WERNER: ZENEI KALENDÁRIUM

Aura Musicale

Művészeti vezető: Máté Balázs

A természeti jelenségek, a különféle állatok és falusi mulatságok zenei ábrázolása a 17. és 18. században nagy népszerűségnek örvendett. Leghíresebb példája ennek Vivaldi négy évszakja, de gondolhatunk Telemann zenekari szvitjeire vagy Haydn Évszakok oratóriumára is. Ebbe a sorba illeszkedik Gregor Joseph Werner (1693–1766) szvitsorozata, az 1748-ban megjelent Új és különleges zenei kalendárium, amely az év tizenkét hónapját festi le: januárban a hideget, februárban a farsangot, márciusban a bőjti napokat. Ahogy Werner előszavából is kiderül „Áprilisban változékony idő következik néhány összeszállt taktussal. A május a kertészkedést és a csalogány énekét hozza. Júniusban és júliusban földrengés és mennydörgés van. Augusztusban és szeptemberben néhány különleges tétel jö az időnek megfelelően. Október a kádárt mutatja be. Novemberben az iskolakezdés miatt oly melabús diákot, majd a malmot hallani, mivel ilyenkor ki-ki élelmet gyűjt télire. Decembernek jut az alvás a hosszú éjszakák végett.” Haydn elődje a kismartoni Esterházy hercegeknél nemcsak komikus életképeket, hangutánzó szakaszokat helyezett el, hanem rejtett utalásokat is: a menüettek első része például mindig a nappal, a második mindig az éjszaka óráinak számát adja; a Nap a Rák jegyében című tétel szólalmi pedig rák-fordításban, azaz visszafelé játszva jelennek meg. A Máté Balázs vezette együttes szellemesen szólaltatja meg ezt a különleges művet, de sosem enged a csábításnak, hogy a ripackkodás bűnébe essen. A tételek sokféleségét hangsúlyozza azzal is, hogy az eredetileg két hegedűre és számozott basszusra készült partitúrát (a kor szokásainak megfelelően) itt-ott két kürttel kiegészítve adja elő.

Katona Márta

Hungaroton Classic
HCD 32654-55

BACH: BRANDENBURGI VERSENYEK

Mozart Zenekar

Karmester: Claudio Abbado

Bach Brandenburgi versenyeit egyetlen koncerten vette fel a Claudio Abbado irányította Mozart Zenekar, a Teatro Municipale Romolo Valliban, Reggio Emilia városában. Szép, mégis Janus-arcú produkció. Nem korhű hangszerek szólnak, de az előadás messzemenően a historikus praxist követi. Abbado sokat változott mára. A legnagyobbak egyike volt egykor. Régi formáját hozza ma is, amikor Mahlert dirigál, egyébként óvatosa, kereső, Beethovennel meggyőzőbb, Mozartnál kétesebb eredménnyel. És Bachnál? A Giuliano Carmignola vezetete kis együttes hangzása puha és kellemes, a historikus orientáció sem vezet fémes, durva hangzáshoz, a fúvósok nyers kiemeléséhez. Van, hogy már szinte csendbe megy át a zenélés az I. koncertben. És ha erőteljes, akkor sem erőszakos, marad lágy és visszafogott. Eközben az előadók figyelnek egymásra, Abbado érzékenyen formálja a szólamokat. Kiváló szólisták a közreműködők: a már említett Carmignola mellett többek között Jacques Zoon, Ottavio Dantone, Reinhold Friedrich. A zene elevenen él, egészében mégis kicsit merev. Néhol gyors, így a III. és V. verseny kezdő tételében, amelyekben a tempó meggyőző ugyan, de a zenélés nem elég szabad; hiányzik a természetes lebegés, az ingadozás, az agogika, a játék, az egyéni kezdeményező kedv. Érdemes ezt a lemezt afféle majdnem-interpretációként hallgatni: csak annyi kellene talán, hogy mindenki engedje el magát, játsszák újra az egészet, nem feledve az instrukciókat, ám könnyeden véve őket, lazábban variálva, több egyéni bátorsággal előlélve. A – szó szerint – képtelenül egyszerűen csomagolt lemez kétségkívül megcsillantja ezt az eshetőséget.

Zay Balázs

Deutsche Grammophon – Universal
477 8908 6

BACH: JÁNOS-PASSIÓ

English Baroque Soloists

Monteverdi Choir

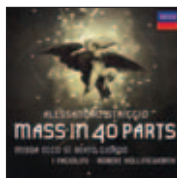
Karmester: J. E. Gardiner

Aligha van örömtelibb dolog, mint összevetni egy nagyszerű zenekarvezető két különböző időszakban rögzített nagyszerű olvasatát ugyanarról a műről. Nyilván ennek vannak fokozatai, mi most nem nagyon mélyednénk el a hasonlításban, csupán általános megfigyeléseket teszünk Gardiner 2003-ban felvett és most kiadott felvétele kapcsán. Természetesen ez az előadás is zseniális, és a végletekig kidolgozott – kicsit nevelésesnek is tűnik kritikát írni róla –, de alapvető különbség a huszonöt évvel ezelőtti felvételhez képest, hogy előrébb helyezi a pillanatnyi érzetet a perfekciónál. Aki hallott már Gardiner-produkciót – szerencsére volt alkalomunk már Budapesten is az utóbbi néhány évben –, az tudja, milyen nagy szó ez a hatvannyolc éves brit dirigensnél. Akár Gardiner páfordulásáról is beszélhetnénk: meri a produkciót nem stúdió-, hanem koncertfelvételtként megőriztetni. A lassacskán az HIP (historically informed performance) nagy öregjévé váló Gardinernél a történeti jól érte-tsültség nem marad az öncélú megvalósítás szintjén, hanem a kifejezést szolgálja; bátrabban építi be saját ötleteit. Olyan hangsúlyokat helyez el, amelyek nem is szerepelnek a kottában, a korál-versszakot hangszerek nélkül ismételteti, de ami a fő: folyamatot épít, a tételek egymásba kapcsolásából dráma születik! Gardiner vállalja például, hogy az evangélista (Mark Padmore) gesztusai olykor nem elég plasztikusak, Bernarda Fink viszont eleve rossz választás volt. Amiért azonban a karmester tűzbe teheti a kezét, az negyvenöt éve alapított kórusa. Ha van a jobbnál még jobb, akkor mondhatjuk: a Monteverdi Choir klasszisokkal virtuózabb, szólamai-hangszínei összeérte-ttebbek, mint az 1986-os felvételen.

Várkonyi Tamás

Soli Deo Gloria – Karsay és Társa
SDG 712

STRIGGIO MŰVEI
I Fagiolini
Karmester: Robert
Hollingworth

A reneszánsz polifónia csúcsait ostromolja Robert Hollingworth és együttese, az I Fagiolini: hallatlanul izgalmas és nehéz vállalkozás keretében lemeze vették Alessandro Striggio negyvenszólamú motettáját és miséjét, utóbbinak a zárótétele hatvan szólamra rúg. A két alkotást kisebbek egészítik ki Vincenzo Galileitől és Striggiotól, és ha már ennyien összejötték, felénekeltek Tallis Spem in aliumját is. Nem hall mindig ilyet az ember, bár ekkora hangtömegnél már csak masszát észlel, még akkor is, ha sokszor nem mindenki énekel, hanem több kórusra osztva felelget egymásnak. A differenciáltság érdekében minden kórushoz más-más hangszercsalád csatlakozik, valamint külön DVD is dukál, amelyen 5.1-es formátumba „teresítve” élvezhetjük a lenyűgöző alkotásokat. Aki nem hiszi, járjon utána: www.striggio.ifagiolini.com. VT

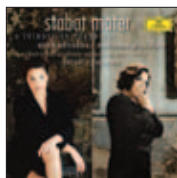
Decca Classics – Universal
478 2734

BRAHMS: NÉMET REQUIEM
Chicagói Szimfonikus
Kórus és Zenekar
Karmester: Daniel
Barenboim ●●●●○

Tradicionalis, nagyszabású előadás: szinte végig elég lassú, monumentális, minden csiszolt, harmonikus. Ám a mérsékelt tempó nemcsak monumentalitást eredményez, a Denn alles Fleisch kezdetű II. tétel épp ezáltal válik kellőképp bensőséggé. Ugyanígy Thomas Hampson Herr, lehre doch mich kezdetű szólója is inkább személyes, közvetlen. Ugyanez kevésbé áll Janet Williams szólójára az Ihr habt nur Traurigkeit kezdetű tételben, ő hangjával messze akar szárnyalni. Solti ugyanezzel az együttesel, Weikl és Te Kanawa közreműködésével megvalósított elképzelésétől Barenboimé nem tér el lényegesen. A chicagói zenekar ezúttal is csodálatos hangzásvilággal örvendeztet meg, a nem kis létszámú kórus egy emberként követi a dirigentet. ZB

Warner C. & J. – Magneoton
2564-67717-6

HÓDOLAT PERGOLESINEK
Netrebko, Pizzolato
– ének; Karmester:
Antonio Pappano ●●●●●

A hagyományos, de nem túl nagy zenekarral Pappano expresszív hangzást ért el. Megvan a lágság, a dallamok szép íveltetése, ahol kell, a drámai súly. A szöveg kifejezésének szolgálatába állított színek, árnyalatok sora lepi meg a hallgatót. Úgy érzem, ez az, ami a két szólókantáta, a nyitány és a Stabat mater előadásához kell. A két szólista remek, Netrebko hangja és stílusa magában is épp olyan, mint Pappano interpretációja. Te Kanawa hangjának lágsága, Callas éneklésének temperamentuma együtt van meg benne. Pizzolato is szép fénnel énekel. Alighanem ez Pergolesi Stabat materének legjobb felvétele: egyaránt elkerüli a hagyományos és a historikus megközelítési módok csapdait. Már várom Pappanóval Mozart Requiemjét. ZB

Deutsche Grammophon – Universal
477 8857 7

LISZT: KRISZTUS
Állami Hangversenyzenekar
Karmester:
Forrai Miklós
(archív)

Alig pár felvétel létezik a műből, igaz, nekünk egy is elég – ez –, hogy megismerjük (és megszeressük!) Liszt monumentális alkotását. Az Állami Hangversenyzenekar a legjobb arcát mutatja Forrai Miklós vezetésével, a produkció a nagy apparátus ellenére örömtelen kidolgozott, széles dinamikai és karakterbeli skálán mozgó, tökéletesen összefogott, tere is van, a Mátyás-templomban rögzítették (a visszhang tökéletes), LP-n 1971 végén adta ki a Hungaroton. Az ember szíve repes, ha meghallja Réti József allelujáját; a minimálisra hangszerelt születésnap (!) Stabat materben a Budapesti Kórus szuggesztív és misztikus, a Tristis est anima mea Sólyom-Nagy szólójával grandiózusan intim, a félórás Stabat matert a Resurrexit-fináléhoz kapcsoló kétperces hűvétí himnusz harmóniumkíséretes lánykarral mint-ha a legfelsőbb régiókból szólna. VT

Hungaroton Classic
HCD 32700-02

WARNER OPERA COLLECTION

Kiss B. Atilla
Rost Andrea
Marton Éva
Gulyás Dénes
Pál Tamás

2 CD
2564674364

ERKEL: BÁNK BÁN

Susan Graham
Jean-Luc Viala
Sylvia McNair
John Nelson

2 CD
2564674974

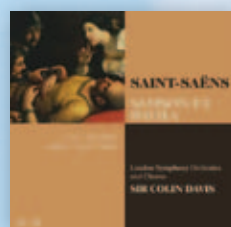
BERLIOZ: BEATRIX ÉS BENEDEK

Katherine Giesincki
Mariana Paunova
Gabriel Bacquier
Armin Jordan

2 CD
2564674978

DUKAS: ARIANE ÉS A KÉKSZAKÁLLÚ

José Cura
Olga Borodina
Robert Lloyd
Sir Colin Davis

2 CD
2564674976

SAINT-SAËNS: SÁMSON ÉS DELILA

Waltraud Meier
Siegfried Jerusalem
José van Dam
Daniel Barenboim

4 CD
2564675177

WAGNER: PARSIFAL

www.warnerclassicsandjazz.com
www.magneoton.hu
Magyarországon terjeszti az mTon Kft.

SOSZTAKOVICS, KANCHELI, PÄRT, RAHMANYINOV MŰVEI
Lisa Batiashvili – hegedű; a Bajor Rádió Zenekara; Karmester: Esa-Pekka Salonen

A Grúziából tizenegy esztendősen, 1994-ben emigrált, Magyarországon a New York-i Filharmonikusokkal idén májusban bemutatkozott szépség első szólólemezeit szűkebb és tágabb pátriájához köthető szerzőknek szenteli. Az idő visszhangjai címet viselő korong anyagának majdnem felét kitevő két mű, Giya Kancheli és Arvo Pärt zongora-, illetve zenekar-kiséretes alkotásai azonban nem hagynak mély nyomot a hallgatóban. (Zongorán közreműködik Hélène Grimaud.) Éteri hangzású, meditatív, viszonylag kiismerhető anyagból szőtt zenék ezek, melyekből a végére jobbra csak a mámorító hegedűhangra emlékszünk – ami nem csoda egy 1709-ből származó Stradivari esetében. És micsoda luxus: a Sosztakovics-versenymű a cremonai mester egy másik, 1727-ben gyártott hangszerén szólal meg! Ez a túlcsonduló hang egyben az egész lemez atmoszféráját is fémjelzi. Persze Lisa Batiashvili is kell ehhez, ritkán hallunk ennyi érzékenységet a hangindításoknál, ennyi természetességet a dallamok formálásában, ennyi játékindigenciát a kamarazenei indíttatású részekben. Van valami alkalmazkodó, valami reaktív, valami feminin ebben az előadói habitusban, ami jól illik a Sosztakovics-koncerthez is, a lassú tételekben épp kellően visszafogott, a scherzókban épp kellően vehemens. A hölgy korán megismerkedett az orosz óriás zenéjével, sőt későbbi tanára, az Ojsztrah-tanítvány Mark Lubotsky révén a leghitelesebb forrásból meríthetett. Ez az előadás azonban minden ízében élő-eredeti, jól eltalált karakterekkel, a zenekar kifogástalan, a szerzőre jellemző hangszerelés érdes hanghatásai szépen kidolgozottak, talán csak a finálé lehetne némiképp erőteljesebb.

Szabó Barna

Deutsche Grammophon – Universal
 4779299

KODÁLY, BARTÓK, LIGETI MŰVEI
Mihaela Costea – hegedű
Gulbenkian Zenekar
Karmester: Lawrence Foster

Manapság egyre inkább kuriózumnak számít, ha a művész koncertfelvételt vállal. Míg a stúdiólemez veszélye a sterilitás és személytelenség, az élő előadás esetleges pontatlanságait kárpótolhatja a viszszahozhatatlan pillanatok varázsa. Foster és zenekara vállalta a megmérettetést: 2009 novemberében adott lisszaboni magyar estjüket kidolgozott-ság, ugyanakkor spontaneitását jellemzi. A koncertet megőrkítő lemezt hallgatva már az első mű, a Galántai táncok klarinetszólója alatt eltöprenghetünk, vajon Európa legnyugatibb szegletébe miként jutott el az autentikus magyar előadásmód? A jól ismert galántai cigánydallamok előadásakor például kidomborodik egy sajátos keleti kolorit, valamint a verbunkos muzsika ezernyi színe, hangulata, illata. A Háry-szvitben a „Tiszán innen, Dunán túl” feloldozásakor eltéveszthetetlenül jelenítik meg a magyar rónát az egymás után felhangzó hangszeres-szólók, és kiválóan „munkálkodik a cimbalmos” is. A koncertmester, Mihaela Costea jegyzi a két Bartók-mű hegedűszólóját. A Két portré Ideális tétele a zeneirodalom egyik legszebb szerelmi vallomásként, a Torz pedig Bartók Mefisztójaként szól vonója alatt. Az I. rapszódiaiban a kielezett ritmusok és a nyers, szenvedélyes erők vonják magukra a hallgató figyelmét. A korongot a Concert românesc című Ligeti-mű sodró lendületű interpretációja zárja. S hogy a portugálok miként képesek ilyen magas szinten „magyarul” muzsikálni, arra a reneszánsz Luís de Camões ad lehetséges választ nemzeti eposzában, a Luziádákban: az első portugál király, I. Alfonz Henrik egy Árpád-házi magyar király második fia. Vagyis vannak közös gyökereink. Ez a lemez mindenképpen öt igazolja.

Kovács Ilona

Pentatone Classics – Karsay és Társa
 PTC 5186 360

LIGETI GYÖRGY MŰVEI
A Dél-német Rádió Zenekara és Kórusa
Karmester: Eötvös Péter

Egyáltalán nem a szerző halála óta eltelt öt év tette evidenssé, mert már az ezredfordulón is az volt: Ligeti a 20. századi zene legnagyobb klasszikusainak egyike. Életművének alig-alig van olyan részlete, ami idővel megfakult volna, s noha egyáltalán nem homogén termésről van szó, sőt egy stílusztikailag kifejezetten széttartó munkásságról, a művek helyi értékekkel külön-külön is mindig újabb és újabb kontextusokban képesek érvényre jutni – mint minden igazi klasszikusé. A legnyilvánvalóbb példa minderre jól ismert: Stanley Kubrick nem csupán 1968-as sci-fi-reminiszcenciájában élvezhette Ligeti zenéjének kozmikus kifejezőerejét, hanem utolsó munkájában is, a modern lelki hidegség pszichokozmoszában elmerülve. A BMC új kiadványán Ligetinek ehhez a nagy léptékű, kozmikus oldalához kerülhetünk közel. A Requiemet, az Apparitiont és a San Francisco Polyphonyt újrhallgatva az alkotó egyszerre látszik a tér végtelenébe beleborzongó Pascal és a világűr csodálatos komplex strukturaltságát szenttelenül rögzítő Hubble-űrszonda szellemi rokonának. A dolog feszültsége mindenekelőtt abból fakad, hogy Ligeti mindezt hagyományos és emberarcú eszközökkel: szimfonikus zenekarral, kórusal, énekhanggal éri el. Ezt az apparátust változtatja át a természet és a lélek összemérhetetlenségét megragadó dráma médiumává. Az Eötvös Péter vezette megvalósítás etalonértékű, különösen is pompás a Requiem hangképe, amelyben magisztrális módon sikerült arányítani a zenekari és a vokális anyagot. Megérdemli a felvétel, hogy bónuszként 5.1-es hangrendszerre kódolva is napvilágot lát – megfelelő berendezéssel a hatás szinte garantáltan „szédületes” lesz.

Veres Bálint

BMC Records
 BMC CD 166

harmonia mundi

C. Ph. E. Bach: Hat versenymű
Andreas Staier

Brahms: Hegedűverseny
Isabelle Faust

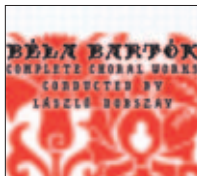
Magyarországon forgalmazza a Karsay és Társa Kft.

**KODÁLY VEZÉNYEL
KODÁLYT**
Psalmus Hungaricus,
Budavári Te Deum
stb.

Közszolgálati feladatot lát el a kiadó, amikor Kodály zenekari műveit a szerző vezényletével újra kiadja, hozzáférhetővé téve azokat az LP-korszak után született generációknak is. Az 1957 és 1960 közötti felvételeken a Psalmus hungaricus, a Missa brevis, a Budavári Te Deum, a Nyári este és a Concerto hallható. Tempó, hangvételek tekintetében mindenképpen örvendetes, hogy ismerjük a szerzői olvasatot, de nem valószínű, hogy ezekben az előadásokban fogjuk szeretni a műveket. Sem az énekes szólisták ma már manírosnak ható hangképzése, sem a gomolygó kórushangzás, sem a zenekar olykor ápolatlan megszólalása nem közelíti a mai ízléshez az előadást. Sőt, szerzői kéz ide vagy oda, még az sem biztos, hogy Kodály interpretációja számunkra a befutó! Kevesebb pátosz, egyszerűbb formálás, kisebb apparátus...? De döntse el ki-ki maga! VT

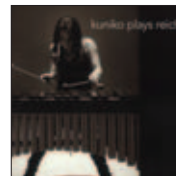
Hungaroton Classic
HCD 32677-78

**BARTÓK:
KÓRUSMŰVEK**
Vezényel:
Dobszay László

Bartók valamennyi kórusműve hallható a duplaalbumon, minden változatban. A negatívum, hogy nem professzionális, hanem a Zeneakadémia és az egykori ELTE Tanárképző Főiskola válogatott hallgatóiból összeállított énekesek előadásában halljuk a műveket: a hang nem testes, a szólamok egyenetlenek, az intonáció sokszor nem pontos (noha tudjuk, egyik-másik tétel még a profi kórusoknak is nagy falat). Pozitívum a dirigens személye, aki fontos zenélési iskola őrzője és továbbadója. Az eredeti nyelven megszólaltatott vegyeskarok csúcspontja a Tót népdalok első tétele, Kocsis Zoltán közreműködésével. Az Egyneműkarok sorozata ebben az előadásban izgalmasabb, mint a Hungarotoné, még akkor is, ha nem mentes a szeplőktől (lásd fent). Ez nem steril, hanem nagyon is élő, s benne a bartóki nyelv minden szépsége megmutattatik. VT

BMC Records
BMC CD 186

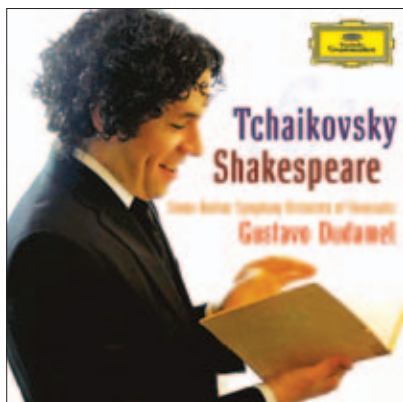

**STEVE REICH
MŰVEI**
Kuniko Kato –
ütőhangszerek

Az ifjú hölgy Japánból érkezett Európába továbbtanulni, itt élt tíz évig, majd az Egyesült Államokba tette át székhelyét. A belga ICTUS együttes tagjaként játszott sok-sok Reich-zenét, amelyekbe bele is szeretett. Amikor szólókarrierbe fogott, a technika adta lehetőségeket kihasználva saját átíratokat készített ezekből, a nyolcvanas években keletkezett három mű – az Electric Counterpoint, a Six Marimbas Counterpoint, a Vermont Counterpoint – valamennyi szólamát ő játssza. Az egymásra rétegzésnek technikai akadálya ugyan nem volt, hiszen mindegyik tétel változatlan tempóban „zajlik le”, de e dinamikus statikus zenéknél is megérezni, hogy az előadás mechanikus, nem él; hogy a szólamok nem reagálnak egymásra, nem a folyamatban idomulnak egymáshoz. VT

Linn Records – Karsay és Társa
CKD 385

CSAJKOVSKIJ MŰVEI
Simón Bolívar Szimfonikus Zenekar
Karmester: Gustavo Dudamel

Dudamellel muszáj foglalkozni. Nemcsak azért, mert korosztályában nincs párja („feljebb” se sok), nemcsak azért, mert zenekar-szervezőként, -építőként hasonlíthatatlan; hanem mert még a zenéhez is ért. Simon Rattle huszonöt éve – csak egy hendi-kepebb (emiatt talán – zeneileg – romlatlanabb) kontinensről. Az összeállítás is megkapó – kézenfekvő egymás mellé tenni Csajkovszkij három Shakespeare-nyitányát. Melyek messze nem ugyanazt a színvonalat képviselik. Legjobban tényleg a legismertebb sikerült, a Rómeó és Júlia. A kaptafa adott, erre készült a másik kettő is, de egy jó szerkesztő alighanem ezekre is ráfért volna (a Rómeót Csajkovszkij háromszor írta át 1869–1880 között). A legértettebb kori mű, a Csipkerózsika és az V. szimfónia előtt keletkezett Hamlet-nyitány (1888) is profi, de nem elég melodikus, inkább bombasztikus. A legkorábbi, a Vihar-nyitány (a szerző életében a második ezen a címen; az elsőt még 1864-ben Osztrovszkij művéhez írta) valamivel a b-moll zongoraverseny előtt keletkezett (1873), de ez a Shakespeare-nyitány is viselhetné akár a Nagyorosz húsvét címet, és kissé sok benne az üresjárat. Ezzel együtt izgalmas zenék – főleg azok számára, akik szeretnek kedvenc szerzőiktől „újat” hallani. A lemezen a Hamlet az első, a Rómeó és Júlia az utolsó – ami nemcsak a zenék, hanem az interpretációk szempontjából is jogos elrendezés: a Hamletben a zenekar bemutatja, mekkorát tud szólani, a Rómeó és Júliában pedig kiderül, Dudamel nemcsak a drámai feszültséget uralja, hanem – ha kell – a nyugalmat is, zenekara itt a legszínompásabb. A Viharban viszont minden kicsit laposabb, a mű bevezetőjében pedig következetesen alulintonál a kürt, ami ezen a szinten zavaró.

Mesterházi Gábor

Deutsche Grammophon – Universal
 477 9355 7

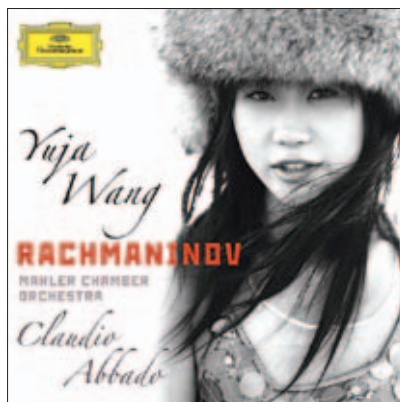
GLAZUNOV: VERSENYMŰVEK
Orosz Nemzeti Zenekar
Karmester: José Serebrier

Az akadémista Alekszandr Konsztantyinovics Glazunovot szokás az „oroszbrahms” kitétel segítségével beazonosítani. Okkal és joggal. Munkásságát nem annyira a Csajkovszkij szabta vadromantikus hagyomány, mint inkább az Anton Rubinsteintől örökölt, mérsékelt szüneteltetés, klasszicizálóbb tradícióknak való szigorú megfelelés vezérli. A Warner új duplalemezén rögzített versenymű-összkiadás legalább annyira egységes és hű képet rajzol a szerzőről, mint tette azt a szintén Serebrier vezényletével fölvert szimfóniaciklus. Ha van valami, ami Glazunovban csakugyan a „nagy orosz lélek” meglétét idézi, az nem az áradó szenvedély feltartóztatatlan dagálya, hanem a szlávos melankólia és nemesen csengő poézis konstans jelenléte; valamiféle lassan csörgedező, nosztalgikus pátosz. A hegedűre, zongorára, csellóra írt versenyművek, kiegészülve egy-egy franciákürtre vagy altszaxofonra írt koncerttel, a századforduló már-már zavaróan drámai zenei világát idézik. Helykitöltésként három-négyperces zsánerképeket is kapunk, melyeket Dvořáktól Hubayig szinte bármelyik közép- vagy kelet-európai kortárs komponista kifraggható volt. Az invenciótlanság vádjával szemben most sem könnyű megvédeni a szerzőt, s persze Serebrier elegánsan kiegyensúlyozott olvasata sem a radikális újraolvasás igényével lépnek fel. Igaz ez a talán legismertebb kompozícióra, az a-moll hegedűversenyre is, mely Heifetzről Vengerovig számos jeles hegedűművész repertoárján szerepelt, mégsem hat egy rég nem látott ismerőssel való találkozás erejével. A magánszólamokat ellátó művészek egyike sem világszám, de elég felkészültnek mutatkoznak ahhoz, hogy nevük feltűnjék a lemezbőrítőn.

Balázs Miklós

Warner Classics & Jazz – Magneoton
 2564679465

RAHMANJINOV MŰVEI
Juja Wang – zongora
Mahler Kamarazenekar
Karmester: Claudio Abbado

Az ember hajlamos a kételkedésre, ha egy újabb távolkeleti előadó-üstökös ragyogásának valódi fényét próbálja meg felmérni. Bizonyos tapasztalat birtokában él a gyanúperrel, az ilyen fiatal csillagnak nincs saját tüze, a felszínen csak visszfénytükröződik. Ám szerencsére érhetik kellemes meglepetések is. A pekingi születésű, Amerikát is megjárt, szemtelenül jó megjelenésű Yuja Wang a maga huszonnégy esztendejével már nem számít újoncnak, a tengerentúl és Európa számos rangos zenekarával lépett már fel, nagynevű karmesterek irányítása alatt. Valahogy érződik a nyugati kitekintés, ez a white touch ezen a legújabb Rahmanyinov-felvételén is. Abbado nemcsak makulátlanul nagyot alkot a Mahler Kamarazenekarral, de akaratát mintha a zongoristára is tökéletesen kiterjesztené, fegyelmzetttsége, a mögöttes inspiráció, a zenei folyamatok áramlása mintha teljesen közös ütemű volna a szólistáéval. Szinte feltűnik, ezekben a jól ismert zenékben milyen ritkán hallani a zongorát – s a zongoristát – ennyire integráltan, ennyire egyszerűen és természetesen simulni a partitúrába. Nincsenek rossz manírok, túljátszott szélsőségek, s különösen a patetikus ritardandók és crescendók meglepő hiánya hat üdítően, például mindjárt a II. zongoraverseny legelső ütemében, vagy a lassú rész témáinak gyönyörű hullámzásában, ahol a hagyományos, tobzó rubatójáték miatt oly gyakran szétesik. De a nagy hallal a Paganini-változatok XVIII. variációjában is elmarad – sajnos, mondhatnánk, ez utóbbiért már volna kedvünk könnyet ejteni. Hiába, ez a felvétel olyan, mint a május, a szép kikelet: nemcsak friss, van benne valami a romlatlan fiatalok tudatlanságából is.

Szabó Barna

Deutsche Grammophon – Universal
 477 9308 3

**DEBRECENI
NYÁR
2011**
06.15. – 07.20.

Hal köz JAZZSZERDA

- 06. 15. **Sunshine Jazz**
- 06. 22. **Trio Ricardo**
- 06. 29. **Spring Island**
- 07. 06. **Dokk Jazz**
- 07. 13. **Debrecen Dixieland Jazz Band**

Emlékkert SZERELMES KERT

- 06. 21. **„A vágy muzsikál”**
Szalóki Ági és Juhász Gábor
- 06. 28. **„Hogy te is szeretni tudj”**
Szabó Eszter és Kontor Tamás
- 07. 05. **„Piaf két arca”**
szonok és pillanatok Edith Piaf életéből
- 07. 12. **„Amíg bennem zeng a lélek”**
Harmonia Garden & Mókus
- 07. 19. **„Ha egy nő szeret”**
Takáts Eszter és zenekara

A műsorváltoztatás jogát fenntartjuk!

A programok ingyenesen látogathatók.
További programokról:
www.fonixinfo.hu
Fónix Rendezvényszervező Nonprofit Kft.
4026 Debrecen, Hunyadi u. 1-3.
Tel.: +36 52 / 518-400

**CSAJKOVSKIJ
MŰVEI**
Alexander Markov
Alexander Markovics

A két hasonló nevű orosz muzsikós lemeze Csajkovszkij eredeti műveiről és számos átiratról – többek közt A hatyúk tava négy részletéről – kiváló. Nemcsak előadják, hanem örömmel, kellő odaadással játsszák a darabokat. Nem az egyes művek konkrét megközelítése ragadja meg a figyelmet, hanem az igazi virtuozitás, a hangszerek színei, a megközelítés, a széles kifejezési skála ellenére túlzásba sosem eső változatosság. Markov tehetséges Paganini-játékosként tűnt fel – majd tűnt el. Hol van vele a Csajkovszkij-koncert? Vagy akár a négy alig ismert Paganini-versenymű? (Csak az első kettőt vette lemezre.) Markov magamutogatás nélkül virtuóz: mindig a darabot mutatja, stílusosan, természetesen, keresetlenül. Épp ezért nem lenne jó, ha ez az újra kiadott lemez keresetlen maradna. ZB

Warner C. & J. – Magneoton
2564 67865-7

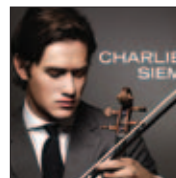

MOSAIC
Korcsolán Orsolya
– hegedű
Kertész Judit –
zongora

Zsidó témájú műveket gyűjtött csokorba ennek a hegedűirodalomnak elkötelezett népszerűsítője, Korcsolán Orsolya. A tíz szerző között nem találtam általam ismert nevet, kivéve Ravelét és Blochét: előbbtől a Kaddish című darab szerepel, bár arról nem szól a fáma, hogy a Két héber dal tételének átiratáról van szó. A Juilliard Schoolban végzett hegedűs ebben a stíluskörben otthonosan, összezokottan mozog Kertész Judittal. A melankolikus dallamok ízesen, de sosem ízléstelenül szólnak meg keze alatt, a vidám, táncos tételek remek kontrasztot képeznek ezekkel. Érezni e repertoár korlátait, és csak reméljük, hogy idén, a Holokauszt Emlékközpontban, Bársony Péterrel rendezett sorozatban elhangzott értékes darabok is lemezre kerülnek egyszer. VT

Solo Musica
SM 150

**CHARLIE SIEM
HEGEDŰL**
C. Jaya-Ratnam –
zongora

Don't be narcissic, just play, boy! – mondtam volna a szívritrórnak beállított művésznak, aki szerint a lemez a hegedűléstől elválaszthatatlan virtuozitás témáját járja körül. Persze Siem nem rossz hegedűs, biztosan intonál, egyenletes hangon játszik. Paganini két caprice-át nem igazán fölényesen, de elfogadhatóan oldja meg. Sarasate Cigánydalok című darabjából pedig a beleélés sem hiányzik. Kreisler Bécsi rapszodikus fantasiettájából még igen, akár csak a kedélyesség. A beszéddel kezdett ráadás (Ponce Estrellitája Heifetz átiratában) stúdiólemezen különösen visszatetsző: inkább malus, semmint bonus, ahogy csalán hívják, ugyanis a lemez nagyon rövid, alig több mint háromnegyed óra. A fotózkodás helyett még jó pár Paganini-capricciót, Kreisler-darabot is fel lehetett volna venni. ZB

Warner C. & J. – Magneoton
2564-67804-7

GOUNOD: DALOK

Wiedemann Bernadett, Orendt Gyula

Km.: Virág Emese – zongora ●●●●●

Ismert, hogy Charles Gounod érzékeny szerző, két operája révén maradandó szereplője a zeneirodalomnak; tudtuk, hogy Wiedemann Bernadett ritka vokális adottságú mezzoszoprán, s hogy Virág Emese lemezről lemezre nő fel kísérőiből a teljesen emancipált zongorapartneri feladathoz. Az viszont nem volt világos, legfeljebb a korábbi Kodály-dalgyűjteményből sejtettük, hogy Orendt Gyula személyében túlzás nélkül világszínvonal felé haladó dalénekesssel is bírunk. Csak e lemez meghallgatásáig merész állítás, hogy néhány év további érés után, a hang ifjonti vibrációjának megőrzésére szolgáló törekvés mellett már a legnépszerűbb ciklusokban veheti fel a versenyt Goernével, Henschellel és a többiekkel. Addig viszont a különlegességek grádcácsán gyakorlatoz: most Gounod van soron. Nem a Faust vagy a Rómeó franciás harmóniavilágát kapjuk itt, nem Debussy mives akkordjait, hiperszenzuálisát előlegzi Gounod. Inkább strófikus románcokat, sokszor spanyolos jelleggel. Az intimitás alig, az attrakció annál gyakrabban kerül előtérbe, ezen opusok többségéhez szükség van Wiedemann megbízható magas regiszterére is. Mivel jelen esetben is a Hungaroton egyik first recoding-projektjét hallgatjuk, a soha lemezre még nem vett Gounod-sanzonok áttetszőbbjeit kevésbé harsány, melegebb tónusú, par excellence szopránal jobb döntés lett volna kihozni. Orendt éneklése viszont árnyalt, franciásan tapintatos: él a különböző karakterű strófák és a motorikusság eszközével is. Felhangdús baritonja élvezettel és értelemmel teli agogikák mentén fejt meg a kis darabokat, remek muzsikusk lehet. És a dalok sem rosszak, pláne nem kellemetlenek – ám rajtuk keresztül egy nagy tehetség kibontakozását nagyobb élmény volt megfigyelni.

Ókóvács Szilveszter

Hungaroton Classic
HCD 32649

LAJTHA: II. KVARTETT, ZONGORAÖTÖS

Granik Anna – zongora; Auer vonósnégyes

●●●●●

Utolsó lemezéhez érkezett a Hungaroton 2007-ben elkezdett sorozata, amely az Auer vonósnégyessel rögzíti a múlt század egyik jelentős, tíz műből álló kvartett-életművét. A Lajtha László kvartett-összkiadást lezáró negyedik lemezen két publikálatlan kamaramű – a II. vonósnégyes (1926) és az op. 4-es Zongoraötös (1922) – hallható. Bár maga a szerző nem szorgalmazta a kiadást, nem árt tudni, hogy a Bartók, Ravel, Stravinsky, Schönberg és más nagyságokat is támogatott mecénás, Elizabeth Sprague Coolidge azok után rendelte meg Lajtha Lászlótól az áttörést hozó III. vonósnégyest, hogy hallotta a II. előadását; illetve hogy a Zongoraötös a szerző legelső fennmaradt kamaraműve. Lemezünk tehát Lajtha „dobbantását” mutatja be, s mint ilyen, jóval több egyszerű hiánypótlásnál. A II. vonósnégyes (op. 7) arányai kiegyensúlyozottak: lassú fűgával nyit, gyorsal zár, közbülső tételként egy mozgalmal indulót és egy lírai lassút hallunk. Utóbbi a neoklasszicizmus üde levegőjét árasztó muzsika, mesteri disszonancia-kezeléssel; visszatérése az előadás és a korong egyik leghihetőbb pillanata. A kvartett stílusát a nyitótételt letisztult polifóniáján és a második tétel franciás báján átütő magyar akcentusok határozzák meg.

A Zongoraötös különös alcímének (Dramma per musica) magyarázata nem maradt fenn, sem a kottában, sem máshol – írja Gyenge Enikő a bőségesen adatolt kísérőszövegben. A 37 perces kompozíció pompázatos zeneszerzői teljesítménynek mondható, két fűgával (az első magyaros), feltűnően gyakran elégikus karakterű, „romantikus” és az ezekkel szemben álló groteszk hangvételű „modern” szakaszokkal. Zongoraszólamának nagy, de hálás előadói feladatát Granik Anna teljesíti. Sikerral.

Németh G. István

Hungaroton Classic
HCD 32545

ERKEL: KÓRUSMŰVEK

Bartók Béla Férfikar, István Király Operakórus

●●●●●

A lemez a hazai köztudatban a Himnusz és két remekbe szabott opera – a Bánk Bán és a Hunyadi László – alkotójaként élő Erkel Ferenc művészetének eddig szinte teljesen ismeretlen részébe kalauzolja a hallgatót. A korong anyagának első felét kivevő dalművek és himnuszok pusztán zenetörténeti különlegességük révén is külön figyelmet érdemelnek, de – élükön a Himnusszal – jól példázzák azt az iherletet, hazafias hangvételt is, amely az egész erkeli életmű egyik alapkövét képezi. Ezen a nyomvonalon halad az István király című kései opera kórustételeinek keresztmetszete és az azt zárószámként követő nagyzenekari Magyar Cantate is. Külön figyelmet érdemel a lemez programjának felépítése is, amely a Himnusz férfikarának puritanizmusától a Magyar Cantate színpompás tuttijaig egyetlen, eleven ívvel kapcsolta össze a zenei anyagot. Az István király az ismert Erkel-operák hangzásvilágának nyelvén szólal meg. Itt a markáns vegyeskari felületekhez és a szólisták érzékenyen megformált karaktereihez társuló zongorakíséretből világosan érezhetjük azt a hangszereles gazdagságot, amelynek nem kis szerepe lehetett a mű 1885-ös pártatlan sikerében. Aki hallott részleteket a Bátori Mária, Dózsa György vagy a Brankovics György operákból, jól tudja, hogy a két ismert Erkel-opera mellett vitán felül megállnak a helyüket a Verdi- és Wagner-operák mezőnyében. Azzal együtt, hogy ez az István királyról is kétségkívül elmondható, be kell látnunk: a jelenleg reális cél a hazai színpadok meghódítása a méltatlanul elfeledett Erkel-operák számára. Olyan kulturális küldetés és becsületbeli ügy ez, amelynek jelen korong is kiváló reprezentánsa; csak kívánhatjuk, hogy üzenetének tartalmi magja befogadó és termékeny közeg földjébe hulljon.

Winkler Nemes Gábor

Hungaroton Classic
HCD 32683

Váltson **Új Színház Szabadbérletet**
és élvezze a **Pártoló Tagság** nyújtotta
kedvezményeket **ingyen!**

A 2011/12-es
bérletek már
kaphatók,
még idei áron,
csak májusban!

**EGYSZER KETTECSKÉN
SZIMPLA
DUPLA
GENERÁCIÓ
BEAVATÓ ISKOLAI BÉRLET**

Új Színház Nonprofit Kft.

1061 Budapest, Paulay Ede u. 35.

Jegypénztár: 351-1406

Szervezés:

351-1405, 269-6024, 321-4889

www.ujszinhaz.hu

2011/12

A részletekről és a Pártoló Tagság
előnyeiről érdeklődjön
az Új Színház szervezésén!

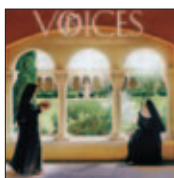

**GREGORIÁN
ÉNEKEK**
Chanticleer

Az 1958-ban indított, jobbnál jobb felvételeket felsorakoztató Das alte Werk sorozat újrakiadott darabjai között találjuk a Chanticleer énekegyüttes különböző egyházi ünnepek szerint csoportosított gregorián énekeket tartalmazó lemezét is 1993-ból. Erről megértjük, miért nevezik a háromszoros Grammy-díjas énekegyüttest hang-zenekarnak: mennyire egységesen, egy emberként éneklük a közös éneklés magasiskoláját jelentő régi egyszerű repertoárt (is). Hiszen a tizenkét énekesnek minden hangot, minden szózárt mássalhangzót egyszerre kell kiejtenie; az intonáció ennél aligha lehet tisztább, a dallamok vezetése, indítása, életben tartása és lekerekítése csodálatos. Csak szuperlatívuszokban lehet szólni a produkcióról, és keserű sajnálkozás uralkodik el a hallgatón, amiért nem hallotta őket a Müpában, 2008 februárjában. VT

Warner C. & J. – Magneoton
2564 68362-4

**GREGORIÁN
ÉNEKEK**
AVIGNONBÓL

2010 júliusában a Decca versenyt rendezett, amelyre gregorián énekekkel lehetett nevezni. A világ minden tájáról több mint hetven egyházi gyülekezet kórusa indult, győztesen egy rendkívül fiatal, 2005-ben felszentelt, dél-franciaországi bencés apátság nőikara került ki, elnyerve a lemezszerződést. Amint a booklet utolsó oldalán próbetükkel írják, Claude Pateau nővér vezeti az együttest, amely nem veszi fel a versenyt a professzionális énekegyüttesekkel, de ahhoz képest, hogy olajfákat, szőlőket, gyümölcsösöket gondoznak, levendulamezőket művelnek, valamint lekvárt főznek, és gyerekruhákat varrnak, tiszteletre méltó teljesítményt nyújtanak gregorián ének terén is. Nem énekórákon tanulják a zenét, hanem a gyakorlatban: napjában nyolcszor énekelnek Istennek – és most már nekünk is. Szívvel és lélekkel. VT

Decca Classics – Universal
2748264

DRUMS 'N' CHANT
Martin Grubinger
– ütőhangszerek

Pimasz, tiszteletlen fiú, messzire merészkedik: a münsterschwarzachi bencés apátság barátkörűsének gregorián énekére játssza rá partnereivel többnyire édesapja impozáns ütőhangszer-arsenált foglalkoztató kompozícióit. Kell egyfajta idegrendszert ehhez: az enyém akkor „riasztott” először, amikor a Dominus dixit ad me karácsonyi introitus basszusgitár-rumbatók-konga hármására szólalt meg. A Crucem tuam adoramus nagypénteki antifóna – talán valamiféle ábrázolási kényszerrel vezérelve – ütődob, tam tam, cintányér és szélgép előidézte monumentális csúcspont után csendül fel, de természetesen a csörgés, dobolás folytatódik. Elefánt a porcelánboltban – vagy ízlések és pofonok? Talán lesznek, akik izgalmasnak találják ezt a hangzásvilágot. A koncepció kétségtelenül eredeti. VT

Deutsche Grammophon – Universal
477 8797

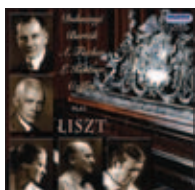

LISZT MŰVEI

Arthur Rubinstein – zongora
Sony Entertainment
 88697840192

Tíz mű került a két korongra a Liszt-év alkalmából, reprezentatív válogatás az Esz-dúr zongoraversenytől a h-moll szonátán és a Funérailles-on keresztül a harmadik Consolationig és az I. Mefisztó-keringőig. Az I. elfelejtett keringő két időpontból is szerepel. Az 1950 és 1970 közötti két évtizedben készültek a felvételek, a gyenge pont az RCA Victor házi zenekara, amely világosan hallhatóan nem áll egy szinten Rubinstein művészetével, ráadásul a mikrofonozáson is hallik az eltelt bő félszáz év. A h-moll szonátát lehangolóan virtuóz előadásban halljuk – sajnos ennél semmi több nem mondható el róla. Tudjuk, milyen gyorsan avul el a humor, talán ezért nem találjuk nyomát az I. Mefisztó-keringőben. A III. Consolation egyszerűsége, hullámváza már megsejtet valamit abból, amiben ez a nagy művész igazán nagy...

LISZT MŰVEI

Hungaroton Classic
 HCD 32704

...de aztán következik Dohnányival ugyanaz a III. Consolation, mint Rubinsteinnel, és a zene életre kel. Hirtelen olyan magától értetődő lesz minden, noha a pillanatban születik ez a minden. Rubinstein nagy király volt, de úgy látszik, Dohnányi – legalábbis ebben biztosan – még nagyobb. A kiváló válogatásba olyan tételek kerültek, amelyeket a zongorazene szerelmesei bizonyára jól ismer-

nek a Hungaroton korábbi archív kiadványairól. És itt van a Sursum corda Bartókkal, meg a h-moll szonáta Fischer Annie-val, akinek a keze alatt már a két elkülönülő kezdőhangnak is jelentése van. Következik a Két koncertetűd Kentner Lajossal, majd az I. elfelejtett keringő Cziffrával, akinek az előadásában a XV. magyar rapszódia (közismert nevén Rákóczi-induló) is lehangolóan virtuóz változatban szólal meg, bámulatra méltó eleganciával. VT

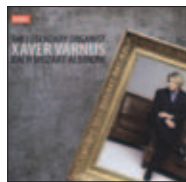

BRITTEN, CASSADÓ, AMOYEL, KODÁLY MŰVEI

Emmanuelle Bertrand – cselló
Harmonia Mundi – Karsay és Társa

Rendesen megpakolták Emmanuelle Bertrand albumát, amely már hetedik a Harmonia Mundi-nál: a CD mellé portréfilmes DVD-t is bújttattak a tokba. Amiben több ez a kiadvány az elődeinél: ezúttal nem Pascal Amoyellel rögzített kamaraművek, hanem kizárólag szóló alkotások hallhatók rajta. Ez ám a bátorság: egy szál csellóval kiállni a világ elé, és nem Bach-szviteket, hanem a nagyközönség előtt viszonylag ismeretlen műveket előadni. Britten nagyszabású Harmadik szvitjét Cassadó 1926-os Szvitje követi, majd a Bertrand-nal egy évben, 1971-ben született Amoyel 2003-ban komponált, kontemplatív, Vándorlás című opusa szól, a lemezt Kodály majd százéves Szólószonátája zárja. A lemez címe: a cselló beszél. Ez a régebbi korokra izgalmasan reflektáló Britten-mű előadására remekül illik, de – a tűz ugyan nem hiányzik belőle – a Kodály-darabra már sajnos kevésbé. Elképesztő technikai fegyvertárral, makulátlan hanggal van dolgunk, az improvizatív, kockázatos ösztön, ami a rögzített kottaképből élő zenét varázsol, hiányzik. VT

ORGONAMŰVEK

Varnus Xavér – orgona
EMI Classics
 0702022

Nem nevezném a marketing csúcsának, hogy valaki 2010-ben 1986-os újságcikkével reklámozza magát a minimálbookletben. Ja, hogy a felvétel 1991-ben készült?! Lehet, hogy update-elni kellett volna a reklámat is – biztosan lehetett volna miből választani. A művész a szentgotthárdi apátság barokk orgonáján szólaltatja meg az orgonairodalom népszerű alkotásait, Bach, Mozart, Albinoni műveit. A d-moll toccata és fuga átetszően regisztrált szövetét, a választékos artikulációs módokkal megszólaltatott részek hatását hatásvadász túljerjesztések rontják, de mintha az orgonista eleve hajlana a grandiózus hangzásra: Mozart K. 617 számú Adagio és Rondójának nyitóütemei alatt is drakulakastélyi hangulat lep meg, jöllehet – érzésünk szerint – inkább tragikus ez a c-moll. Egyébiránt kellemes, könnyed kis lemez, jól műsor-összeállításal. VT

SCHUMANN ÉS KILLMAYER MŰVEI

Nicolas Altstaedt – cselló
José Gallardo – zongora
Genuin Select
 GEN 10187

A szemfüleseknél mindkét előadó ismerős lehet: José Gallardo tavaly lépett fel a Kaposvári Fesztiválon (idén is jön), áprilisban Berg-Kammerkonzertet játszott Kelemen Barnabással. Nicolas Altstaedt Kurtág idei szü-

letésnap koncertjén hallhattuk – öt szinten üdvözölhetjük Kaposváron –, de jó tudni, hogy tavaly fellépett a Bécsi Filharmonikusokkal is, Dudamel vezényletével. Ezen a lemezen két szerző műveit játsszák, érdekesen, fiatalosan, frissen, színesen, árnyalatokban gazdagon. Az 1927-ben született Wilhelm Killmayer Öt románcához és Nyolc bagatelljéhez – ezek mind first recordingként kerültek korongra – ismert műveket kapcsolunk: Robert Schumann Három románcát és Öt népi darabját (Fünf Stücke im Volkston). Rendkívüli manuális képességeknek lehetünk fültanúi, a művek iránti szeretet és tiszteltet érződik az előadásban; értelem és érzelem, magas rendű kamarazene. VT

MENDELSSOHN MŰVEI

Karmester: N. Harnoncourt
Warner C. & J. – Magneoton
 2564 67870-5

Nehéz mosolygás, sőt nevetés nélkül megállni a nyitányt, elképesztő vitalitás sugárzik belőle, a pregnáns ritmusok, vidám, villódzó mozgások – a szó eredeti értelmében – fantasztikusan, képzeletet felgyújtóan szólnak az Európai Kamarazenekar vonósain, fafúvósain, ophikleidjén (Mendelssohn a tuba helyett még ezt használta a Szentivánéji álom nyitányában). A Shakespeare-kísézőzenével párba állított goethei Első Walpurgis-éj szintén olyan elevenen látatja velünk a karaktereket, a situációt, mintha csak mozivásznon néznénk a cselekményt. Ennek hatodik tétele, a mű leghatásosabb része, a nép és a druidák karával – ahogy Berlioz mondta róla – „áttetsző zürzavar, tökéletes művészet”, de ez nemcsak a műre, hanem az előadásra is igaz. Szatíra és dráma csodálatos romantikus elegyét halljuk-látjuk, egy zseniális karmester víziójában. VT

Alia Vox

Channel Classics

Soli Deo Gloria

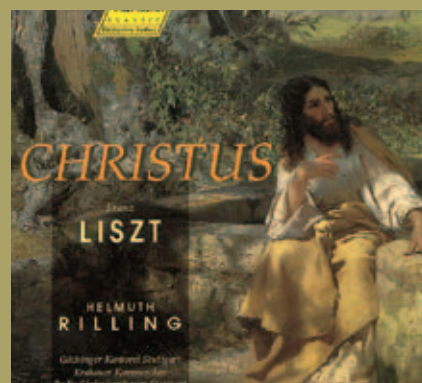
naïve

Orfeo

Hänssler Classic

Magyarországon forgalmazza a Karsay és Társa Kft.